

ram locorum quibus edificiorum que nunquam ante viderat tam plene omnibus expo-
 suit ut de raptu eius nihil dubitaret. **Mouiti.** Jam mihi satis fateor probatum
 esse hominibus. **Monach.** Unum consilium est meum. ut cognitis his non illis
 consentiamus ne nos audire contingat. Ite maledicti in ignem eternum qui pro-
 paratus est dyabolo et angelis eius sed resistendo illis omnibus quibus vicibus audire
 mereamur cum electis. Venite benedicti patris mei percipite regnum quod
 vobis paratum est a patre meo.

Explicit quinta distinctio.

**Incipiunt capitula sexte distinctionis de vir-
 tute simplicitatis:**

De virtute simplicitatis. c. i. **De** simplici monacho qui
 carnes in castro comedendo pecora monasterii sui
 reduxit. c. ii. **De** Christiano decano **Bunese** qui ab
 bati pisam sagimine conditum apposuit in simplicitate. c.
 tertium. **De** Hodeshalco monacho qui in **Syberg**
 artocreas in sagimine decoctas simpliciter mandu-
 cavit. c. iiii. **Vita** domini **Enfridi** decani sancti **Andree**
 in **Colonia**. c. v. **Item** vita domini **Hermann** decani

Hildesheimensis ecclesie. c. vi. **De** simplicitate **Wernboldi** canonici sancti
Herconis in **Colonia**. capitulum septimum. **De** simplicitate **Christiani**
 cellerarii in **Bruwilre** capitulum octauum. **De** monacho de porceto. ca.
 nonum. **Vita** **Engelberti** cecii. c. decimum. **De** domino **petro** abbate **Clare**
 uallis in cuius simplicitate aduersarii eius compuncti bonis pro quibus contem-
 derant renunciarunt. c. xi. **De** **Philippo** rege **Francozum** qui in abbatis
 sancti **Victoris** simplici taciturnitate edificatus aduersarios eius compe-
 scuit. c. xii. **Item** de eodem qui **Laudunenses** clericos commendauit ob sim-
 plicem electi sui presentacionem. c. xiii. **Item** de eodem rege simplice qui mona-
 chum in abbate sancti **Dyonisii** promouit prelatum ambitiosum prudenter amouit.
 ca. xiiii. **De** simplici monacho cui **Fredericus** imperator contulit abbatiam occasu
 one acus. c. xv. **Item** de abbe quem **Otto** imperator comedauit propter acum
 ca. xvi. **De** monacho super quem morietur dyabolus acum ignem proiecit
 eo quod acum sanctum portare conteneret. c. xvii. **De** abbate quem inclusa simoni-
 ace intrasse dicebat eo quod electiones suas ante procurasset. capitulum. xviii.
De **Mauritio** episcopo **Parisiensi** qui seipsum simpliciter elegit. cap. xix.
De astuto priore qui personam ob infamiam elegit ne sua pro se infirmaret. c. xx.

DE homine qui sub typo simplicitatis Būne plures decepit. c. xxi. **D**E homine qui p serpētem punitus ē in collo qz dolose egerat i matrē. c. xxij. **D**E pzeposito Parisiēsi quē rex Philipp' viuū infodi iussit eo q mortuo dolose veniā abstulisset. c. xxij. **D**E fure a patibulo liberatoz denuo suspēso dū suū liberatozē iniqz impeteret. c. xxij. **I**tem de falso peregrino iusto dei iudicio suspēso dū vero peregrino furti crimē impingeret. c. xxv. **D**E Bertholdo palatino de Wittelmbach cui diuinitus pceptū est vt hominē primo sibi obuiantē suspēderet. c. xxvi. **D**E Theoderico de Erinportze qui reuoluto āno eodē die eadē via mortuus est elatus qua Philippus rex eius industria fuerat introductus. c. xxvij. **D**E Hērico ratione cuius pzebendam obtinuit is qui eius cōsilio a Petro cardinali fuerat intrusus. c. xxvij. **D**E sacerdote ideota qui simplicitate verborum suozū corā Innocētio papa ecclesiā obtinuit. c. xxix. **D**E simplici oratione cōuersi q minabat Christo qz mater eius cōquesturus esset de illo si nō liberaret eū a tentatione. c. xxx. **D**E inclusa que Christū quesuit in foramine q inuenit. c. xxxi. **D**E simplici sorore in humede cui in oratiōe Christus rōdit q esset in sacculo. c. xxxij. **D**E passione simplicis marcadelli. c. xxxij. **D**E passione Margarete virginis Louaniēsis. c. xxxij. **D**E simplici concubina sacerdotis que seipsā in fornace extinxit. c. xxxv. **D**E morte Lodo Wici simplicis mōachi. c. xxxvi. **D**E morte simplicis mōialis que caprā putabat esse feminā secularē. c. xxxvij. **I**ncipit sexta distinctio d' d'ute simplicitat.

Capitulum primum.

Inter ōnia virtutū antidota contra tētationū incōmoda ipsos qz tentatores demōes maiores efficacie esse videtur vsus simplicitatis. Hec virt' felle caret toci' amaritudinis ire. inuidie rācoris caret qz oculo venenato suspitionis. dente qz canino detractionis. Simplicitas ē maxime necessaria nouiter cōuersis qz si voluerit nouitiū ordinem simplicitatis reprehēdere. facta et instituta maioz iudicare quare sic vel sic illa q illa fiant cuz magistro suo disputare nūqz quiesceret. Inde ab Bkarolus cū esse in pzbatione mihi dicere cōsuevit. frater si vis quiescē in ordine ordinis simplicitas sufficiat tibi. Virtutem simplicitatis ysayas i cledis admirans ait. Qui sūt isti qui vt nubes volāt et quasi colūbe ad fenestras suas. fenestre colūbarū sūt oculi simpliciū mōachozū. Iboz volat' sblimitas ē cōtēplationis visus colūbin' simplicitas intēcōdis vter qz oculus religiosoz simplex cē debet exterior videlicet q interior. Ocul' corpis vt procul sit suspicō. ocul' cordis vt recta sit intencō hec op' per se malū facit bonū q ecōuerso sicut in sequēci. c. satis apto tibi ōndā exēplo.

Nouitius. **B**n̄ h̄ cōcedo qz saluatorē recolo dixisse. Si oculus tu^s fue-
rit simplex totū corpus tuū lucidū erit. **M**onach^s. Reuera vbi simplex
fuerit intētio ibi necesse ē vt lucida sequat̄ actō sicut ecōtrario ocul^s neqz
to est intēcō mala atz puerfa totū corpus. i. opus efficit tenebrosuz. **I**n/
de bñ in sexta distinctiōe tractandū videt̄ de simplicitate qz sicut senari^o
numerus naturaliter ē pfectus ita hec virtus lectiōū iā dictam sentētiā
saluatoris totū hominē luminosū facit atqz pfectū **J**acob simplex a patre
benedicif filius eius **J**oseph toti **E**gipto a pharaone p̄ficitur. **J**ob sim-
plex a dño cōmēdatur. virtus simplicitatis a **C**hristo discipulis predicat̄
Estote inquit prudētes sicut serpentes ⁊ simplices sicut colūbe. **S**implici-
tati diūgit prudētiam propter misericordiā. **I**tē dicit. **N**isi ouersi fuerit.
⁊ efficiamini sicut pueri. id est humiles ⁊ simplices nō intrabitis i regnū
celoz. **S**iplicitas via ē ad deū grata angelis homib^{us} delectabilis. vñ ce-
terl. **V**rutib^{us} omissis q̄nte sit efficacie scā siplicitas paul. explicabo exēplis

Capitulum. ij.

Domin^{us} **W**ido abb cisterciēsis postea cardinalis cū missus fuisset
Coloniā ad electionē cōfirmādā q̄ facta fuerat cōtra **Philippuz**
in **O**ttōnē retulit ibidē quādā scē simplicitat. hystoriā satis iocū
dā satis qz mirabilē. **D**icebat domū quādā ordinis nostri in terra cuius
dā nobilis viri atqz potētis fuisse sitā. **Q**uā idē tyrānus eo qd deū nō ti-
meret neqz hominē reuerētur multis modis sepe molestauit. **D**e annona
vino ⁊ pecozibus quotiēs ⁊ q̄tū voluit tulit quātū voluit fratrib^{us} dimi-
sit. **C**ūqz hoc ex cōsuetudine ⁊ quasi pro lege habēs actitaret ⁊ conuent^{us}
q̄rimonijs multis inutiliter tediati gemētes tacerēt **D**ie quādā maximā
partē rapuit armenti p̄cipiens illā ad castrū suū minari. **Q**uo cognito
abb ⁊ fratres satis turbabantur i quoz cōsilio qd factō opus eēt satis
tractabatur. **V**isū ē eis aliquē ire debere ad castrū p̄ quē saltē res ei inno-
tesceret maxime abbatē. **Q**ui r̄ndit. **E**go nō ibo qz monēdo illū nihil p̄fi-
cimus s̄ aerē t̄mmodo verberam^{us}. **S**imili modo excusate se priore ⁊ celle-
rario s̄bi. **A**ixit abbas. **E**st ne hic aliquis qui adhuc semel ire velit? **T**acenti-
bus cūctis vnus diuinitus inspiratus ironice r̄ndit. **M**ōachus ille vadat
hominē senē ac simplicissimū nominās. **V**ocat^{us} est mōachus si ire vellet
ad castrū inquirif obedit mittitur. **Q**ui cū ab abbate recederet ex multa
cordis sui simplicitate verbū hoc ptulit. **P**ater inq̄t si aliqua porcio mi-
hi fuerit restituta recipiā an nō? **R**̄ndit. **Q**uicqd̄ rehabere poteris accipi-
as in noīe dñi. **M**elius ē aliquid q̄z nihil **A**bijt ille venit ad castruz nūtiuz

gltis r
Job lāp
p̄mōēs
bona p̄
bona q̄
cēs et c
bitās q̄
cauit
rec carit
citer mib
Deuq̄
mōuē
chus Cur
bus r̄hab
fias fūlle
in v̄nib^{us}
r̄. Et qz
Quito ei
fatis loga
lū habbo
n v̄ba pe
vir ite tā
ter q̄ illa
pp̄er lāb
quid ad
lāuī facia
nas illi r̄et
ribus ity
tus quāta
plum q̄ op
tur lucum
hoc in cal
solam non
peccant re
exponit et
m̄tur pecc
d̄moo car
m̄trantem

abbis et fratrum cum oratione deferens tyrano. Et quia simplicitas iusti secundo
Job lapsa est contempta in oculis malorum tyranus sermones eius percipiens
et irridens ait. Domine expectate donec praeclus fueritis tunc non respondebit vobis
hora praedicti ad mensam communem positus est et cibaria communia carnes. scilicet
bona quantitate ei sicut ceteris sunt apposite. Vir sanctus verbi abbis sui remini
scens et carnes que laute ministrabantur de pecoribus monasterii sui esse non du
bitans quantum ex carnibus sumere potuit cum ceteris ne inobediens esset manduca
uit. Dominus castri ex opposito cum uxore residens et quia monachus manduca
ret carnes satis considerans. finito praedio hominem vocavit secorsum et ait. Di
cite mihi bone domine. solet conuentus vester manducare carnes? Respondente illo.
Nequaquam. Adiecit. Quid cum exeant? Nec intus inquit nec extra carnes co
medunt. Tunc tyranus. Et quare vos comedistis hodie illas? Respondit mona
chus. Cum abbas meus huc me mitteret precepit mihi ut quicquid ex pecori
bus rehabere possent accipere non recusarem. Et quia mihi constabat carnes appo
sitas fuisse monasterii mei. Item quia timui nihil amplius michi fore restituendum nisi quan
tum detribus capere possent comedi propter obedientiam ne omnino vacuus redi
rem. Et quia deus simpliciter non proicit nec porrigit manum impijs. scilicet contra illum
Audito eius verbo et in simplicitate eius motus imo a spiritu sancto qui per os
senis loquebatur ammonitus respondit vir nobilis Expectate me hic ego consi
lium habebam cum uxore mea quid vobis faciam. Ad quam cum venisset et senis
ei verba per ordinem recitauit adiecit. Timeo celerem dei super me vindictam si
vir iste tam simplex et tam rectus aliquando a me passus fuerit repulsum. Simili
ter et illa respondit quia eodem spiritu accessa fuit. Reuerius ad senem ait. Bone pater
propter sanctam simplicitatem vestram quam me ad misericordiam reflexit monasterio vestro que
quid adhuc de pecoribus est restituam de illatis a me iniurijs in quantum poteram
satisfaciam et nunquam ab hac die illud turbabo. Ad quod verbum senex gra
tias illi referens cum rapina ad monasterium letus rediit et abbate et fra
tribus stupentibus verba potentis retulit. Pacez ab illo tempore habere
tes quanta esset virtus simplicitatis exemplo didicerunt. Ecce hic exem
plum quod opus aliquando per se malum. propter oculum simplicem efficia
tur lucidum et bonum. Reuera monachus idem comedendo carnes et
hoc in castro peccasset si simplicitas illum non excusasset. Quia autem non
solum non peccauerit imo etiam meruerit rei exitus ostendit. **Mouici?**
Peccant ne illi qui monachis exeuntibus carnes saginem vel ius carniuum
apponunt et illos artificio ut comedant decipiunt? **Monachus.** Non
videtur peccare si eos impellit necessitas hospitalitatis vel quod dignum
est seruo caritatis. Euentem excusat a peccato ignorantia vel simplicitas
ministrantem ut dixi caritas. Ecce exemplum.

Capitulum. iij.

Bone memorie xpianus decanus Būnenſis vir bone vite et vald
litteratus qui apud nos nouitiuſ defūctus eſt cū in virtute hoſpi
talitatis plurimū ferueret die quadā Hermānū abbatē de Hem
mērode quondā decanū ſanctorum apoſtolorum in Colonia virū eque
litteratū ac discretū ad menſam ſuā inuitauit. Et cū nō eēt ibi pulmentuz
ſine carnibus ſecrete precepit miniſtro vt lardum extraheret ſicqz piſā ab
bati apponeret. Comedēte illo ſimpliciter appoſita monachus eius q̄ taz
ſimplex nō fuit particulā lardi in ſcutella ſua reperiens abbati mor oſten
dit. Qua viſa ſtatim ſcutellam abb̄ amouit propter cōſcienciā. Venienti
bus eis in viām abbas de curioſitate monachū arguit dicēs. Male habe
as q̄ hodie abſtulisti mihi pulmētū meū. Si tacuiſſes ego ignorāter com
medēs nō peccaſſe. Facto huic ſtraniū recordor feciſſe. Dāiele ſconauie

Capitulum. iij.

Tempore quodā cū idēz Daniel tūc prior noſter prāderet in Ey
geberg et eſſet cū eo frat̄ Hodeſchalc⁹ de Wolmūſteine mōach⁹
ſimplex et iuſtus appoſite ſūt eis a fratribus eiuz cenobij arto
cree in ſanguine decocte. Quod prior mor odoratu deprehendēs come
dere noluit nō tamen monachū comedere prohibuit. In ſinito prandio cuz
loqui poſſēt dixit Hodeſchalcus priori. Nōne prior quare nō comeditiſ
de artocreis? Non mirum ſi valde erant bone quia valde bene erant ſa
guminate. Et quare inquit hoc non ſignatiſ mihi? Reſpōdit prior. Ego
nolui vobis auferre cibum veſtrum. Nolite contriſtari quia ignorantia
excuſat vos. Erat enim idē Daniel vir litteratus ⁊ ante cōuerſionē ſcola
ſticus. **N**ouitiuſ. Non miror q̄ monachi q̄nqz decipiūtur i ſagimine ⁊
carniū pinguedine ſed q̄ tam ſimplices ſunt aliqui q̄ in groſſa ſubſtancia
id eſt in iſtis carnibus ſeduci poſſūt ſatis admiror. **M**onachus. Puto
hoc quandoqz fieri propter caritatem miniſtrantium. Cū ſanctus Theo
phiuſ Alexandrinuſ epiſcopuſ tempore quodam plures ex ſanctis pa
tribus ad prandium inuiſſet eiſqz carnes ex aubus appoſuiſſet p̄ta
bant ſe omnes olera comedere donec ab ipſo proditum ē qd̄ appoſitū fu
erat. Non enim erat illiſ viſuſ cum gultu ablatus ſed propter caritatem
miniſtrantis diuinituſ immutatus. Simile pene egit dominuſ Enſfrid⁹
decanuſ ſancti Andree temporibus meiſ. Hoc etiaſ noueris q̄ ex diſſue
tudinē ſciētia diſcernendi inter cibos gultuſ minuatur. Non enim miruz
ſi dominuſ Theobalduſ abbaſ Eberbacenſiſ qui in quinquaginta lex

quis q
comde
his car
nole ve
bus ex
queris
dicit ſi
teras o

I
pl
re

Quo au
ibus coll
compo
dum in
q̄ exple
tam in
dum ſol
quidam
pauit r
catum
lumbie
rario ſu
dane q̄
ria qua
tū ſer
dum ſu
rue ſer
Et acc
canonic
Qui ſer
me rami
que acc
tū q̄ ſu
mancu

annis quibus in ordine fuit nunquam carnes comedit sub typo piscium illas comedendo falli potuisset. **P**redictus enim **E**nfridus pro riuulo monachis carnes apposuit et illi comederunt. **M**ouitius. **C**asum hunc plene nosse velles. **M**onachus. **V**iri huius venerabilis vita misericordie operibus exstitit ornata ut digna sit poni super candelabrum. **C**asum de quo queris et reliqua eius opera que ex parte vidi et ex parte alijs referentibus didici fida tibi padoa relacoem. **I**n eadem .n. ecclesia in qua decanus fuit literas didici et penitet me nunc de eius virtutibus tam pauca inuestigasse.

Capitulum. v.

Igitur **E**nfridus de episcopatu **C**oloniensi oriundus fuit vir simplex et rectus et in misericordie operibus precipuus. **Q**ualis eius vita ante sacerdotium fuerit vel quid in adolescentia egerit nescio. **Q**uod autem cum illo creuerit et coaluerit miseratio ex actibus eius sequentibus colligo. **Q**uod autem docilis fuerit ingenio sollicitus in discendo effectus comprobauit. **A**deo enim in puerilibus fundatus erat ut sicut ab eo audiui iuuenis scolas regeret pueros ipsos erudiret et plurimos tamen verbo quam exemplo non solum ad discendum sed quod pluris erat ad bene viuendum informaret. **O**rdinatus sacerdos ecclesiam in **S**ygeberg parochiam scilicet bonam. id est oblationibus pinguem regendam suscepit in qua scientiam in actum produxit foris non mansit peregrinus ostium eius patuit viatorum. **P**ater erat viduarum consolator orphanorum lima peccatorum. **N**am cum in domo eius plures nutrentur scolares et esset columbine simplicitatis. tempore illo quo matura erant cerasa dicebat cellerario suo. **B**one licentia pueris ut ascendant arbores et de cerasis comedant. quantum volunt et quantum possunt nec est necesse te eis alia dare cibaria quia in nullo cibo tamen delectantur. **N**on hoc dicebat ex aliqua tenacitate sed ex multa cordis sui simplicitate. **Q**uod cum per dies aliquot factum fuisset et licentia pueris esset concessa sicut eis placuit. **D**ixit ille cellerarius. **C**erte domine nisi pueri alijs vtantur etiam cibarijs cito deficient. **E**t acquieuit statim. **P**ost hec factus est **C**olonie in ecclesia sancti **A**ndree canonicus et non multo post ob vite meritum in decanum sublimatus. **Q**ui licet vite esset irreprehensibilis et polleret in virtute castimonie maxime tamen seruebat in operibus misericordie. **I**n parochia sancti **P**auli que attinet ecclesie sancti **A**ndree pauper vidua non fuit cuius lares ignoraret quaz suis elemosinis non visitaret. **T**amen panis ex eius mensa ostiatiz mendicantibus dabatur tamen eris ex eius manibus in gazophilagium

Christi id est in manus pauperum mittebatur ut multi qui eius annuos
a edotus nouerant mirarentur. **H**abebat. n. cognatum Fredericum nomine eius
ecclesie canonicum officio cellerarium. **I**ste auunculum sepius arguere conuincit
de indiscreta liberalitate et ipse versa vice increpabatur ab illo de nimia
pauertate. **H**abebat enim communes expensas et ideo satis grauabat Fre-
dericus quod quicquid rapere poterat decanus occulte dabat pauperibus
Tempore quodam idem Fredericus de officio suo multosque magnos habens
porcos occidit et in pernas formauit eas que in coquina temporari congruis
reseruandas suspexit. **Q**uas decanus frequenter intuens earum que suspen-
dio satis inuidens cum nullam ex eis a cognato petere posset vel presu-
meret dolum sanctum dolum piuum dolum memoria dignissimum excogitauit
Quotiens neminem sensit esse in coquina ipsam lateenter intrans et non nisi
quod nata occasione pueros emittens scala suspensorium ascendit et ex ea pre-
pernas qua muro coniungebantur omnes pene usque ad medietatem in-
cidit. **A**nteriores vero integram reliquit ut aliarum incisiones celarentur
Ista faciebat per dies multos carnes abscondas viduis egenis atque pi-
uillis distribuens. **Q**uid plura? **T**andem furtum rei familiaris cognosci-
tur fur queritur sed citius inuenitur. **F**urit clericus. silet decanus et cum il-
le fratrum prebendam et totius anni subsidia se perdidisse conquerere-
tur vir sanctus verbis quibus potuit eum lenire studuit dicens. **B**one co-
gnate melius est ut modicum paucis quam pauperes moriantur. **B**ene tibi
dominus restituet. **Q**uibus verbis placatus tacuit. **A**lio tempore
eunte eo ad sanctum **B**erconem puto quod in solemnitate fuerit eiusdem mar-
tiris pauper eum importunis clamoribus sequebatur et cum non habe-
ret quod illi dare posset scolarem se sequentem puerulum antecedere iussit
Recedens que in angulum iuxta ecclesiam beate dei genitricis Marie. **U**bi
episcopis in die palmarum consuetudinis est populo facere indulgenti-
am quia vestem aliam erueri non potuit aspiciente paupere femoralia sua
soluit et cadere dimisit. **Q**ue ille leuans gaudens discessit. **Q**uam virtutem
cum vir sanctus occultare vellet nutu dei tali occasione posita est super
candelabrum ut postea esset in exemplum. **R**euerfus a sancto **B**ercone
cum ad prunas sederet nec pellicium se calefacturus secundum consuetu-
dinem leuaret dixit ei prefatus Fredericus. leuate pellicium et calefacite
vos. **E**rat enim frigus et ipse senes homo erat. **R**espondente eo non est
necesse subiunxit ille. **F**atis puto quod non habeatis bracas hoc ipsum in ru-
boze vultus eius considerans. **T**andem ille confessus est sibi illas delap-
sas fuisse tacita virtute. **U**o quod verbum clericus risit per os cuius hec publicata
sunt. **A**uuncius. **T**ale aliquid non legitur in actis sancti Martini.

Plas fut
eig q
ma qui
mas
aliget e
saluaco
mas lant
quarta
anima n
vobis h
ralis iur
dus. Qui
nie quia
les vel gen
pites q
simplicis l
amens pu
cum factu
is piuu o
tum p
Suntia p
victu de
vite po o
habet h
allum q
obuac q
Nocis ere
Dica neri
Dinos q
se impore
in copib
On que
se decane
taller rem
tonum su
uoris de
pue drio
n quos al

Plus fuit bracas dare q̄ pallium diuidere. **¶ Monachus.** Propter hec alia q̄ eius facta etiam quidam dixerunt nunq̄ se legisse de aliquo homine qui t̄te fuerit circa pauperes compassionis t̄te misericordie ac pietatis Vestimēta sua pauperibus pene sine discretionē largiebatur et cū algeret alia q̄ mitterent simile d̄ ill' faciebat Sēper habebat i corde ill' d̄ saluatoris. **D**ate et dabitur vobis. **¶** Compassus est ei venerabilis plebanus sancti **J**acobi dominus **E**uerhardus cuius memini in distinctiōne quarta capitulo nonagesimo octauo quibus erat in domino cor vnus et anima vna. **C**ū vellet ei vestē aliquā dare. vt illa diuti' vteret dixit. **E**go vobis hanc vestem accommodabo. **¶ Nouitius.** Puto q̄ multum liberalis fuerit circa hospites qui sic profusus extitit circa pauperes. **¶ Mōachus.** Quanta illos caritate suscepit sequens narratio declarabit. **C**ū die quadam viros religiosos non mihi constat virum fuerunt **C**istercienses vel premonstratenses i hospicio suscepisset et tibi regulares deessent pisces q̄ non haberet dicebat coco suo **P**isces non habemus. monachi simplices sunt et esuriunt. vade accipe ositium et ossibus eictis cum pip/amētis prepara sic q̄ appones et dices. **C**omedite de bono rumbo. **¶** Q̄ cum factus fuisset illi sicut viri boni et simplices boni sui hospitis ac simplicis piūm dolū non obseruantes nihil etiā tum propter regulare silentiū. tum propter conscientiam interrogantes apposita pro pisce comederunt **S**cutella pene euacuata cum vnus auriculam porcinae reperisset et socio vidente decano ostēdisset aliquid indignationis simulans intulit **C**omede pro deo monachi non debent esse tam curiosi **R**umbus etiam aures habet. **H**umani generis inimicus dyabolus tantis virtutibus inuidens illum q̄ turbare volens visibiliter tempore quodam se eius obtutibus obiecit et verbis his eum alloquens disparuit.

Mors exemplificat. q̄ longius haud tibi restat.

Vita. nec incolumis amplius **E**ffrid eris.

Vides q̄tra sit versuti dyaboli stulticia? **I**n quo virum sanctum putabat se impedire i **H** illū promovit. **N**ā postea circa ānos triginta vixit tanto in operibus iusticie feruentior q̄to prophetatus est morti fore viciniōr.

In quadam solemnitate. cum eum dominus **A**dolphus maioris ecclesie decanus postea **C**olonensis archiepiscopus ad conuiuium suum inuississet renuit ille dicens se magnos hospites habere. **D**icta missa cum ad domum suam vir beatus festinaret **H**odofridus eius concanonicus maioris decani notarius. qui mihi ista recitauit. de fenestra solarij porte clericorum respiciens vidit plures pauperes illum sequentes ex quibus alij claudi alij surdi alij ceci fuerē. **E**t cum non possent transire

lapides qui plateas illic diuidunt ipse cum esset etatis decrepitate manibus singulis porrigebat. Statim clericus dominum suum ad fenestram uocans ait. Ecce domine isti sunt magni hospites quos decanus meus dicebat se habere et non modicum edificatus est uterque. Aliud quoddam pietatis opus sibi huic ego de illo uidi. In anniuersario domini Brunonis Colonicensis archiepiscopi ecclesijs conuentualibus ad ecclesiam sancti Bartholeonis martiris quam idem Bruno construxit confluentibus cum dicta pro anima eius missa priores secundum institutum refectorium pransuri intrasset dominum Enfridum nescio quot pauperes sequebantur ad ostium refectorij. Quem cum refectorarius introducere uellet pauperibus exclusis comorille clamauit. Ego sine istis hodie non intrabo. Moverat uir prudentissimus pauperes esse amicos dei et merarios celi bene habere in memoria consilium illud filij dei. Facite uobis amicos de mamona iniquitatis ut cum defeceritis recipiant uos in eterna tabernacula. Hinc est quod tempore quodam cum positus fuisset ante reliquias monere intrantes ut darent elemosinas ad edificia ecclesie cuius tunc custos erat his uerbis populum allocutus est. Boni homines bene uidetis quod gratia disposita sint hic edificia bene quod de facietis dando elemosinas uestras ad illa melius tamen et tutius in pauperibus eas locatis. Hanc predicationem bone memorie Fredericus moach noster intrans cum militibus ecclesiam sancti Andree tunc audiuit mihi quod postea sepius illam recitauit. Personas deum timentes ut et ipse illarum meritis esset particeps de suo stipendio pascere curauit. Unde et uenerabile illam inclusam ordinis nostri domini Heylekam secutum nomine suum uere sanctam cuius cella monasterio sancti Andree adhibebat de sua prebenda quoad uixit sustentauit. Aliorum enim elemosinas beata illa recipere recusauit. Solebat autem inopes appellare thesauros celestes quos tinea non demollitur et quos fures non effodiunt neque furantur. Unde sicut supra dictum est multo illi amplior cura fuit de consolatione pauperum quam de edificijs uel thesauri. et ornamento. perituris ecclesiarum. Pueros pauperes manus uicerosas et ualde neglectas habentes quam secretius epulabatur ad mensam suam posuit et de scutella sua comedere precepit. **M**onachus. Satis ammiror decani huius pietatem humilitatem simplicitatem. **M**onachus. Audi unde amplius mireris. Cuius quidam Colonicensis nomine Lambertus familiaris illi erat et in vicino manebat. Iste cum die quadam cum supra dicto Hodefrido notario cenaret et confabularentur de elemosinis domini Enfridi. Ait me audiente. Dicam uobis qualiter me tractauerit. Tempore quodam iuitauerat me et uxorem meam ad cenam suam. Fecerunt nobis in mensa cum illo diu eram ferculum aliquod expectantes nil ante nos propter solum panem habentes. Et quod bene noueram consuetudines eius uocaui ad me unum

oparis
fioente
nos an
tibus pa
mli et t
quada e
diti in e
ro anli
qz eam
oficio ne
caritat et
is suis ric
mte. Cant
qd iudun
te Coloni
gratia m
in bona q
re tines al
fido ad de
rum sandu
reguarat
nos tndi.
Dicit illa
cui. His
mibi dicit
grans qui
uena est per
rogata. A
nactus. E
eabem loca
e quam pos
em dultibu
uoces sep
romant q
sa
diti nil hab
non possit i
Ecce a sine
habetur a

de pueris in aurē illi hec dicēs. **D**ic bone dabit nob̄ aliq̄ ad cōedēdūz!
Ridente illo nihil habemus sufficiēter enī vobis fuerat prepatuz. **h̄** d. is
meus añ horā refectōis coqu nā intrauit 7 p̄parata etiāz nob̄ s reclamā
tibus paupibus diuisit. **T**ūc ego subridēs eūdem puerū ad domuz meā
misi 7 tñ est de cibarijs allatū vt omnibus diuis nostris sufficeret. **D**ic
quadā cū coquinā eius intrassē 7 āseres nescio quot versarētur ad ignē
dixi in corde meo **C**erte procurat bñ familiā suāz decanus iste. **A**llis ve
ro anseribus ipse intrauit eisqz exciis 7 per scutellas ordinatis viduis at
qz egentibus totaliter misit. **S**epe ei mittebantur anseres 7 pulli. tum ex
officō decanie tū ex domo qz multi eū venerabantur cognoscentes eius
caritatē et qz multe fuerat pietatis quicquid ex eis siue fratribus siue ali
is suis vicinis mittere voluit vt statim comederēt nō viuū sed occisū trās
misit. **T**ante vt sepe dixi circa pauperes cōp assidēs fuerat vt quāqz faceret
qđ secūdum humanum iudiciū minus rectū videbatur. **C**iuis quidāz
de **C**olonia sicut mihi retulit quidā ex sacerdotibus s̄cti **A**ndree vxorē
p̄piā minus diligēs sepe illā affligebat p̄pter qđ illa furata ē ei pecuniā
in bona quātitate. **C**ui cū maritus crimē imponeret 7 ipsa fortiter nega/
ret timēs ab illo deprehēdi pecuniam piecit in cloacam. **P**ostea dolēs d̄
facto ad decanū venit furti qz causā per cōfessionē apuit 7 satis puto vi
rum sanctum illi suasisse. vt pecuniā marito p̄deret. **h̄** illa qz cū iuramēto
negauerat facere nō audebat timēs p̄pter hoc amplius affligi. **C**ui deca
nus r̄ndit. **S**i potero pecuniāz habere sine nota vis vt detur paupibus?
Dicēte illa. hoc omnimodis desidero post aliquot dies decanus locut⁹ ē
cui. **M**is mihi licēciam dare vt purgari faciam cloacam tuam 7 si aliqđ
mihi dñs ibi dederit inde tollam? **S**ciens ille eum virum sanctum esse co
gitans quia deus aliquid ei reuelasset licēciauit. **P**urgata est cloaca in/
uenta est pecunia et infra dies paucos per manus hominis pauperibus
erogata. **M**ouit⁹ **I**n hoc loco posset detractor figere dentem. **M**o
nachus. **T**ria vidētur eū hic excusare a peccato. **P**rimum quia pecuniā
eadem sicut mariti **I**ta et femine fuit. **S**ecundum quia tamen perdita fū
it quam propter confessionē prodere non licuit. **T**ertio quia pauperibus
eam distribuit nouiss me caritas que eū ad hoc instigauit. **S**olent enī m̄ sa
terdotes sepe licēciare feminis vt maritis suis auaris 7 immisericozib⁹
rapiant 7 largiātur. **F**ecit et aliud qđdāz qđ magis huic disputabile fū
it. **D**ñi nil haberet ad cōedēdū pistrinū fratrū itrauit 7 cū essēt p̄aes ordi
nati 7 positi i tabula ad deportādū cui⁹ essēt illi vel illi pistorē iterrogauit
Expedi⁹ a singulis a pistorē panes illoz q̄s nouēat eē diuites i domuz
suā deportari iussit dicēs. **I**lli abūdāt 7 ego nil habeo quod comedam

Noviti. Quomodo excusabitur hoc factum? **Monach.** Multa licet factis que his qui sancti non sunt non licent. **Ubi spiritus dei ibi libertas.** In de auctoritas. **Ubi habe caritatem et fac quicquid vis.** Excusavit eum caritas excusavit eum necessitas excusavit eum auctoritas excusavit eum fraternitas **Caritas** quia consolatio pauperum fecit illum egerere. **Necessitas** vero que legem non habet de qua **Rodolphus** maioris ecclesie in **Colonia** scolasticus sic discipulis suis dicere consuevit. **Non quod fame moreretur de panibus rapere crucifixi quod comederet.** Excusavit eum quodammodo auctoritas quia decanus erat et pater fratrum **Fraternitas** quia iudicabat omnia omnibus esse debere coia sicut et sua omnia fuerant coia. **Cum** iam ex defectu corporis etatis quia seniliter die mortis sue sibi imminere sciret ne pauperem spiritum aliquid terrena possessio repatriatione oneraret domum suam vendidit precium quod illius non cognatis non amicis sed **Christi** pauperibus propriis manibus diuisit. **Noverat.** non concanonicos manus fideles post mortem minus esse fideles. **Cui** cum diceret is qui domum emerat quidam ecclesie illius sacerdos atque concanonicus nomine **Coradus** Domine ego volo habere domum meam. **Respondit** ille valde simpliciter **Bone Corade** homo sum decrepatus et senex cito moriar expecta paululum bene habebis eam. **Ubi** vis ut maneam interi? **Ille** vir bonus de necessitate faciens virtutem satis paciebat obitum eius expectavit. **Ubi** igitur pietatis extitit vir beatus ut sepe in porticu ecclesie sedens cum pauperes multos que de ne more collegerat oneratos preterire cerneret emeret ipse non ut eo in aliquo indigeret sed ut pauperes a labore liberaret. **De** quo etiam retulit mihi **Reinerus** monachus noster quod quod eiusdem ecclesie scolasticus quod die quadam cum quidam pauper plurima flabella portaret venalia in iaz dicta porticu nec vendere posset sibi illum dixisse. **Reynere** eme flabella ista. **Cui** cum diceret Domine non eis indigeo. **Respondit** Eme et da amicis tuis. **Qui** emit illa sciens compassionem decani sui tamen esse in causa. **Misericordie** visceribus ita habundavit ut sustinere non posset in quantum vetare potuit ut aliquis cederetur vel iniuriaretur. **Die** quadam cum in scolis clamores cuiusdam canonici qui graviter excesserat et a quatuor scolariis ad verberandum tenebatur preteriens audisset scolas anhelus intrauit et sicut leo accurrens baculum quod contra scolasticum et suum canonicum leuans puerum de manibus eius liberavit. **Quid** agis inquit tyranne? **Positus** es ut scolares doceas non ut occidas. **Ad** quod verbum ille confusus obmutuit. **Quante** fuerit pacietie lectio sequens declarabit. **Die** quadam sedente eo secundum consuetudinem in ecclesia sicut puto inter nonam et vesperam scotus quidam homo miserabilis et frequenter ebrius presbiterus quod honore presulatus indignus ad solum solium accessit et caput illud trahens extracto cultello mihi est e. **Dices**

Non deo
natus et fo
lic mortuq
no frater v
nalo qd sum
nure mieri
abbatiaz
gritios mor
tam libratu
illo possib
clamat. O
retuipone
vabre vrb
de qda cu
obupto rido
est fupere a
lent. Ita vt n
nam magno
Novati
Ubi e mari
dobi? emg
ecclesie huc
ras poms v
ampliam.
ego ad qua
canonicos su
bebarit cu
et hoc tpa n
Etiam cum ell
se aliquan dho
tu rebone ab
vibus ficut
ris ipe raro n
viam hore c
m cum illis in
m stationum
me esse fupre
mibus sumpe

Si non dederis michi aliquid modo occidam te. Nutu dei canonicus quodam iuuenis et fortis superueniens scotum dure satis abstraxit. quem cum cedere vellet. morteque dignum iudicaret contempserit eum vir mitissimus dicens. De turberis frater vide ne leuas eum. in ioco eius fecit hoc. Nemini reddidit malum pro malo quod simplicitas colubina regnabat in illo. Et cum esset ut sepe dictum est mire misericordie feruebat tamen in zelo iustitie. **T**empe quodam obuiam habuit abbatissam sanctam virginem undecimulium. Precedebant illam clerici matelligrificis monialium circumamicti sequebantur domicelle et pedisseque virorum inutilium strepitu aere replentes. Decanum vero inopes sequebantur elemosinam ab illo postulantes. Accessus vero vir iustus zelo discipline cunctis audientibus exclamauit. O domine abbissa magis deceret vestram professionem. plures vestram decoraret religionem ut vos sicut me sequeantur pauperes non hystriones. Et erubuit illa valde nihil presumens tanto viro respondere. **T**antum ei inerat amor iustitie ut die quodam cum nescio quis ipso audiente loqueretur de mala vita clericorum qui ex abrupto responderet. vnum est qualiter viuatur. Ac si diceret. De radice mala non potest surgere arbor bona. Nouerat enim paucos esse clericos qui canonicis intrasent. Ita ut non essent sanguinitate. id est a cognatione. introducti vel chorite. id est per potentiam magnorum intrusi siue symoniaci pecunia scilicet vel obsequiis intromisisti. **N**ouicius hoc vitium huius temporibus valde regnat in clero. **M**ochus Neque est maxime in illis ecclesiis in quibus plati electione stipendia porrigunt. Rudolphus enim episcopus Leodiensis ita in symonia gloriabatur ut tempore quodam prebendam ecclesie sue cuiusdam a se venditam pecuniam ipsam in gremio teneret et multis coram positus diceret. Ego valde ecclesiam Leodiensem ditavi ego reddidit illius ampliaui. Prebendam enim quam antecessores mei pro decem marcis vendiderunt ego ad quadraginta marcas produxi. Et quod vir sanctus paucos considerauit canonicos suos simpliciter intrare paucos iudicauit in eis simpliciter viuere. **M**agis bebat enim zelo iusticie amorem et studium regularis discipline. Nam pro eum usque ad hec tempora non surrexit decanus in illa ecclesia sub quo tamen vigeret disciplina. Etiam cum esset in etate occidua usque ad diem mortis sue non paciebatur se aliquam ebdomadam diuini seruicij preterire. Sepe missam in conuertu celebrans alienis brachijs ne caderet sustentabatur. Alleluia festiuis diebus sicut ceteri ad gradum ipse cantauit. Alijs exeuntibus de oratorio ipse raro nisi ad prebendam exiit et ante altare sancte crucis residens illic horam hore continuauit. Publice penitentibus ita erat paratus ut frequenter cum illis in porticu sedens cartulas legeret consolationem impenderet orationum suffragia scribi faceret. Tante erat humilitatis ut cum omnium esset supremus tam etate quam dignitate exceptis precipuis solemnitatibus semper pene locum chori nouissimum teneret. Vestimenta eius

satis despecta erāt ⁊ humillima nō grisea nō varia. h̄ ouina eiusdē generis pallio vtens. **N**ouitius. Quid ē q̄ de tanto viro nullū refers miraculuz. **M**onachus. Quis maior Johanne baptista? Nullum signū fecisse legitur quod de iuda p̄ditore euangelium prodit. Unde quibusdā nunc in Christi nomine miracula facientibus ipse in fine dicitur ē. **N**escio vnde sitis. **D**iscēdite a me omnes operarij iniquitatis. **M**iracula de substantia sanctitatis nō sunt h̄ signa sanctitatis. **M**olens dñs militem suum meritum remunerare post laborem tali illū orōie vocauit ad gloriā. **I**n vigilia dñice resurrectionis cū expectaretur ad solēne officiū eo q̄ ebdomadarius esset repēte cepit viribus destitui. **V**ocatus est supradictus **R**einerus q̄ per tactū vene illius in tanuis mortez sc̄tens de sacra inundatione eum monuit. modicū medicine confortatiue ozi eius imponens. **Q**uam cū ille expueret ⁊ diceret. ego missam in ouētū celebrabo respondit. **M**issā i hac vita nūq̄ celebrabitis. **Q**uo audito se inungi pecc̄t ⁊ cū fratribus psalmos ⁊ letaniam decantauit. **C**irca horam nonam Christo reddidit sp̄m soltiandus spiritibus iustoz. **S**equenti die post factū pascha cum tumularetur dñs **E**uerhardus sancti **J**acobi pleban⁹ cuius vitam virtutibus plenam in distinctione quarta capitulo. xcviij. descripsi in audientia multoz tale de illo testimonium dedit. **H**odie inquit hec ē se cōmēdatur caro sanctissima q̄ super terram vixit. **E**t quia de miraculis questio fuit post mortem signis non caruit. **S**acerdos quidaz et stipēdiarius ecclesie nomine **A**dā sicut michi retulit ore suo cū tpe quodaz vehementissimo capitis dolōe torqueret ad sepulchrum eius accessit ⁊ i hunc modum orauit. **D**omine inquit propter merita sancti hui⁹ viri mitiga dolores capitis mei. **Q**ui mox exauditus sanus accessit qui ifirmus accesserat. **N**ulta adhuc alia fecit iustus iste opera memoria digna que studio breuitatis sunt omissa. **N**ouitius. **V**tinam essent tales omnes decani tam simplices ⁊ tam sancti. **M**onachus. **R**ecordor nunc alterius cuiusdam decani vizi simplicis ac deo digni de cuius virtutibus quedam mihi nuper retulit magister **J**ohānes decanus **A**quensis de eadez ciuitate oriundus in qua idem iustus fuerat decanus que tecum communica

bo.

Capitulum sextum.

Hit temporibus nostris in **H**yldehemensi ecclesia vir bon⁹ deoq̄ carus nomine **H**ermannus varijs virtutibus virtutūq̄ operibus adornatus. vigilijs sanctis orationibus ieiunijs et operibus misericordie deo omnipotēti studuit placere. **Q**ui bus operibus humani generis inimicus irritatus cum illum omnibus

modis impediret dicere ei solit⁹ erat. **O** multum male diabole vt qđ tãrũ me veras. Tẽpoze quodã cũ arbutulaz in pomerio suo plãtaret 7 trũ/ro illius duas virgas inseret vna aruit 7 altera conualuit. **M**ox signuz petes a dño ait. **R**ogo te oĩs deus vt si volũtas tua sit vt sacerdos fiã fac vt surculus hic aridus reuifescat. **M**ira clemẽtia **C**hristi. **S**tatim virga arida succo cepit aiari 7 tempore suo fructificare. **S**icqz virtus vitia qđ **N**aron primũ sacerdotẽ per virgã aridã contra naturã florẽtez in sacerdotio cõfirmavit hũc virũ sacerdotio dignũ eadẽ virtute postendit. **P**ost cui⁹ mortẽ cũ quidã eius clericus **E**uerhardus nomie cui ecclesiã viuis cõtulerat vñum perdidisset 7 qđ die ad illius tumbã in sanctitate ac pietate eius spẽ habes ozaret postulãs se propter merita dñi sui illuminari factus **H**ermãnus die quadãm visibiliter illi apparẽs ait. **Q**uid vis vt faciam tibi. dicẽte cito. **D**ñe vt videam voce euangelica sanctus ille rĩdit. **R**espice nam fides tua te saluũ fecit. **E**adez hora clericus lumẽ recepit 7 quia dñs mirificasset sanctũ suum in seipso expertus qđ diu. **V**ixit grãs egit. **P**ostea cũ quidẽ egrot⁹ ad memoriaz martiruz fuisset de portatus nec sanatus consilio cuiusdã iam dicto cõfessozi votum fecit 7 conualuit. **F**actũ est vt in añiuersaria die domini. **H**ermãni eccleaz intraret et cõpulsãibus cãpanis cũ ille causã inq̄reret 7 qđã ei rĩderent. **H**odie dies est añiuersaria dñi **H**ermãni eccle vniuz qñqz decani viri boni 7 iusti 7 dicẽda ẽ missa in cõuẽtu p eo respõdit homo. **R**ogo vt oĩdas mihi sepulchrũ eius. **Q**đ cũ ille fecisset 7 iste ibidẽ diutissie ac deuote ozaret cãroz eccle hoc cõsiderãs hominẽ solus cõuenit causã ozõnis inq̄huit 7 agnouit. **S**icqz p os pegrini oĩsa sũt merita domestici 7 quez fratres habuerũt decanũ adtenus nunc iuocare ceperũt patronũ. **¶ Nouitiũ.** **R**ara sũt ista tẽporib⁹ nostris. **¶ Monachus.** **E**go supradicti decani oĩpera pietatis huius decani pfero miracul. **I**lla eiz vt dixi factũ faciũt ista factũ oĩdũt. **¶ Nouiti⁹.** **S**atis placet qđ dicis. si adhuc aliq̄ nosti de opibus simplicitatis referre ne pegriteris. **¶ Monachus.** **D**icaz tibi hystoriam hominis simplicissimi p naturaz p quã satis cognosces qđtuz deo placeat sancta et prudens **¶ Cap. viij.** **S**implicitas que habet p grãz.

In ecclesia sancti **S**ereonis martiris ciuitatis **C**olonienfis nris temporibus canonicus quidã extitit **W**ermboldus nomie. genere nobilis diues satis in stipendijs ecclesiasticis. **H**ic tãte simplicitatis fuerat vt nullius rei summam caperet nisi quantuz ex paritate numeri vel imparitate colligere posset. **C**um tẽpoze quodãz multas haberet pernas in coquina sua pendentes ne aliqua ei subtrahi posset in-

trauit et in hunc modum eas numerauit. Ecce perna et eius socia ecce perna et eius socia sicque de ceteris. Una ex illis nequam seruoque subtracta cum iterum intrasset et predicto modo suas pernas numerasset impares inueniens exclamauit. Unam ex pernis meis perdidit. Cui serui subridentes responderunt. Domine bene inuenietur. Illoque educto cum una iterum subtracta numerum parificasset et sic inductus secundo eas numerasset paresque reperisset satis iocunde dicebat illis. Eya vos domini nimis diu poteram tacuisse. Quando serui sibi conuiuia facere voluerunt dixerunt ad illum. Domine quare non prouidetis nobis valde enim infirmus estis. Quibus cum diceret unde hoc nostis boni pueri. Responderunt. Bene consideramus in capillis vestris eo quod inflati sunt. Quem in lecto reclinantes cibariis delicatis quasi eius infirmitati preparentis seipsos refecerunt. Audiens tantam simplicitatem rusticus quidam nequam et astutus et quia seruus eius esset originarius ab omnibus atavis suis confinxit. Non potui inquit domine ut res vestre tali modo distraherentur sufferre vel quod sic negligatur seruus eius vester sum iustum est ut nobilitati vestre seruiam et que vestra sunt fidei custodiam. Quid plura. Commissa sunt ei omnia. Qui noctibus cum dominus eius esset dormitum ad purnas cum seruis sedit et potacionibus vacauit. Cum vice quadam ioculatores introduxisset et ille dulcedine fiale dormientem excitasset surgenti seruus occurrit dicens. Quo vultis ire domine. Ridente illo melodyaz audio dulcissimam sed nescio vbi sit. seruus subiungit. Redite ad lectum vestrum. monachi tuicienses in organis cantant. **Conuicius.** Puto quod peccent qui sic simplices irrident. **Monachus.** Hoc firum teneas. Audi quid sanctus Job dicat. Deridetur enim iusti simplicitas super quem locum dicit Gregorius Iustorum simplicitas irridetur quis ab huius mundi sapientibus puritatis virtus fatue creditur. Omne enim quod innocenter agunt ab eis procul dubio stulticia putat et quicquid in opere veritas approbat carnali sapientie fatuum sonat. **Conuicius.** Videtur mihi vir iste magis fuisse stolidus quam simplex quia simplicitas prudentia carere non debet. **Monachus.** Prudentia in precauendis malis consistit cuius virtutis expertus non fuit. Igitur diuino nutu factum est ut in ecclesia sancti Gereonis cuius redditus multi sunt et amplius cellerarius efficeretur. Et sicut legitur de sancto Joseph. cum nihil nosset nisi panem quo vescebatur nec hoc ad plenum dominus cui accepta est simplicitas defectum eius suppleuit et omnia ad que suas manus misit benedixit. Die quadam intrans granarium ecclesie cum plures catos in annona discurrere vidisset vix horam capituli expectare potuit. Prosterbens se ante pedes decani officij sui petiuit absolutionem.

etibus n
quo habe
sic dicit
dicit an
annonam
Exercim
lus. Quo
beret qui
grauit i
h. p. dicit
ego nos
renar in
mies. Dan
tus impli
et i. dicit

Per
fuit
cui
opus eius
tomus i
nam veu
tes. Et cum
distingua
cessaria ne
tur. Sicur
tore non est
ita vel facta
liberum
cuius tunc

Lip
dies
paup
nata m
u. quare

clauibus resignatis. Dicente decano et fratribus bone dñe Werbholde quid habetis cur ista facitis? Rñdit quia nō possū videre damnū ecclesie. Quale inquit damnū. Et ille. Hodie plures catos vidi in granario q̄ totā ānona vřaz deuorabunt. Rogantibus illis et dicentibus. Cati annonam non comedunt s̄ mundant vt claues reciperet vix obtinuerūt. Experimento enim didicerant q̄ benedixit eis dñs p̄pter simplicitatez illius. Dice quadaꝝ cuz diuerse monete ex diuersis censibus pecuniaz haberet quidam ex seruis eius partē furtiue tulit et fugit. Quo cognito cum grauiter lamentaretur consolantibus se respondit. Ego nō desleo dānū s̄ periculum denarij datui nō sūt miser capietur et si p̄ eis fuerit dānat⁹ ego reus mortis ero illi. ¶ **Novitius.** Tales viri tēporibus istis n̄ eligentur in cellerarios. ¶ **Monachus.** Sicut mutantur tēpora. Ita et homines. Nam vsq̄z hodie frequenter contingit. vt sub prelatiis et officialibus simplicibus domus religiose in exterioribus proficiant et sub astutibus et in scola mundi exercitatis non proficiant.

Capitulum. viii.

Hudon monasterium sancti Nicolai in villa **Bu** Wilre monachus fuit simplicissimus nomine **Christianus.** Huic abb̄ cellerarij officium iniunxit. Deus vero qui amator est recte simplicitatis omnia opera eius dirigebat. Ita vt tempore prouisionis eius plus abundaret domus i oib⁹ necessarijs q̄z antea vel p̄ **Sepi⁹** ei serui mercenarij annuam vinum et alia q̄z plura furati sunt vxoribus et liberis suis ea deferentes. Et cum sciret et quandoq̄z videret ex multa cordis pietate videre se dissimulauit dicens intra se. Isti pauperes sunt et indigent fratribus necessaria non deerunt. Simpler quandoq̄z mimo vel ioculatoꝝ comparatur. Sicut illius verba vel opera in eorum ore vel manibus qui ioculatoꝝ non est sepe displicent et pena digni sūt apud hōies tñ que ab eis dicta vel facta placēt. Ita ē de simplicibus. Ut sic dicā ioculatoꝝ dei sūt s̄ctoꝝq̄z āgeloꝝ simplices. Quoz opa si hñ q̄ simplices nō sūt qñq̄z facerēt haud dubiū qñ deū offēderēt q̄ in eis dñ p̄ simplices sūt delectatē.

Capitulum. ix.

In porceto mōchus qdā fuit tante simplicitatis vt singulis pene dieb⁹ in balneis q̄ ibi āte hostiuz mōasterij naturaliter calēt in pauperes sederet et pauperū dorſa fricarz capita abluerz vestimenta mūdaret. Pro q̄ re eū tam ab abbe q̄z a fratrib⁹ crebrius et acrius arguerēt non p̄pter hoc dimisit s̄ hñs verbis valde simpliciter rñdit

Si ego modo desisteres q̄s pauperib⁹ ista exhiberet? De si alius quē simplicitas excusare nō posset talia p̄sump̄isset contra ab̄dis sui imperium haud dubium q̄n deū grauit̄ offendisset. Melior ē eiz obediētia q̄s stultorū vict̄me. De autē p̄dicti simplicitis opa deo placuerunt seq̄ns miraculuz declarabit. T̄pe quodā cū orōnis causa iisset Colonia i domo cuiusdam Abzabe hospitatus est. Nocte eadem cū signū matutinarum pulsaretur in ecclēsia beati Petri surrexit illucq̄ festinans cū solarij fenestrā in quo dormiebat vid̄isset aptam ostium eē putans p̄ eam exiit. sicq̄ mirabiliter depositus ad ecclēsiam puenit. Inuitis matutinis rediens cum ad ianuam domus pulsaret et interrogaret ab intronittētib⁹ vnde veniret vel vbi exiisset ex eius r̄sione q̄ nō p̄ hostiū sed p̄ fenestrā egressus fuerit agnouerūt. Ipse sibi t̄n̄ eiusdē miraculi cōsci⁹ nō fuit. Et cū eadē fenestra bene mihi nota satis alta sit haud dubium q̄n a sanctis angelis depositus sit vt impleret in eo q̄d de capite scriptū est. Qm̄ angelis suis mandauit de te vt custodiāt te in omnibus v̄is tuis. In manibus portabunt te ne vnq̄ offendas ad lapidē pedem tuū. Quā fidus custos simplicium sit dñs sequēs ostendit relatio.

Capitulum x.

Homo quidaz simplex Engilbertus nomine. de prouincia tulpeti natus añ paucos annos defūctus est. Iste cū eēt cecus nat⁹ pp̄ varia dona q̄bus hominē eius interiorē illuminauerat gratia d̄uina i diuersis puinc̄is noscebat⁹ ⁊ a multis magnisq̄ personis serus vtriusq̄ venerabatur. In capa simplici ⁊ tunica lanea nudisq̄ pedib⁹ t̄az estate q̄s h̄yeme incedebat ⁊ puero se regēte sic limina sanctorū satis remota sepius v̄isitauit. Carnibus nunq̄ vescēbat⁹ nō lectisternijs h̄ modico t̄m̄ straminis vel feni noctibus vtebatur. Ego multa bona de eo vidi ⁊ ipse multos t̄a verbo q̄s exemplo edificauit. Hic tēpore adolecētie cū nocte quadā in domo matertere sue matrone diuitis inter alios eius seruos se cubitū locasset in ipso tricinio duo fures parietē suffodientes ingressi sunt. Qui igne discoopto lumine incēso cistis apertis intrepide colloquebātur. Quos vt p̄dictus Engilbertus audiuit et fures eos esse nō dubitaret eū seruos ex vtroq̄ latere dormientes excitare non posset subsellio cultello suo perforato collo iniicit et claua manū armauit. Et qz illos q̄i cer⁹ vidē n̄ potuit duce auditu ad illos tēdēs ⁊ clauā vtraq̄ māu vibrās ex oi p̄te quicq̄o t̄agē potuit q̄i furios⁹ seriēs d̄ domo illos eiecit. Quos vsq̄ ad foramē secut⁹ dū aditū scala obstruēz ⁊ illi stantes extra domū neminē p̄ter ipm̄ solū vigilā sēssēt de tali expulsioe confusio hito p̄silio denuo nisi sē intrare. Qd̄ vt ille ex motu scale sēit vnā p̄te scale

arce magne in qua continebatur grana et erat forami continua supposita alteraque utraque manu fuauit. Illos intrantes usque umbilicum Engilbertus uocis eorum quod prius iacebant per scalam fortiter pressit et in tantum depressit ut non solum eis progressus ymo etiam regressus proorsus adimeret. Qui quasi sub torculari positi dum mane capi timerent veniam postulauerunt. Datis horum terribilibus iuramentis quod nunquam personam eius lederent vel domum illam intrarent. Dimissi sunt. Mane cum prodente Engilberto a vicinis nulla arte dormientes possent excitari et quereretur circa domum maleficia quorum uirtute hec nouerant fieri supra foramen de tecto procedens quasi spinam humani cadaveris reppererunt. Qua amota mox omnes excitati sunt. ¶ **¶ Nouiti.** Magna sunt ista ab homine ceco et simplice gesta. ¶ **¶ Monach.** Maius est quod sequitur quod ad salutem pertinet animarum. Nam multis annis elapsis hodie fures fama et utribus iam dicti Engilberti excitati eius quod ut opinor precibus compuncti cum adierunt. Et quod ipsi essent confessi deinceps duxerunt vitam religiosam. Hoc factum mirabile et alia quodam de quibus in sequentibus dicitur ab alijs mihi relata et utrum nam haec essent a me interrogat. Ita gesta fuisse simplicitate testatur. Et quod cum simplicibus promociatio domini est deo ei etiam spiritus propheticus ut donum luminis exterioris claritate oculorum interiorum cooperaretur. ¶ **¶** Tunc quodam inuitat a ducissa Saxonie uxore Henrici ducis. ¶ **¶** Matrona ualde religiosa inter alia multa quod unus ex filijs eius imperator esset futurus prodixit. Quod postea impletum uidimus in Ottone qui Henrico successit imperio. Hic cum post electionem in maximis fuisset tribulationibus et pene ab omnibus desperatus ab eodem ceco confortatus est. eo asserente quod omnibus modis forent implenda que a deo fuerant preordinata. Nam illa tempora cum Heliwindis de Sieminych uirgine religiosa ob discordiam duorum comitum terre nostre timeret filijs suis Arnolde et fratribus eius ipsumque rogaret ut pro ipsorum incolumitate deo supplicaret. Respondit. Ne sollicita sis pro ista discordia quod bene sopietur. Nam alia multo maior in ianuis est pro qua non solum filij tui sed tota terra concietur. Hoc impletum est sub iam dicto Ottone et Philippo eius in regno aduersario. ¶ **¶** Die quadam eunte eo in quadam strata Colonie occurrerunt ei plures honeste matrone eiusdem ciuitatis euntes ad ecclesiam. Que cum fabulareretur ait. State vos domine stantibus eis adiecit loquatur illa que iam loquebatur. Cum ventum fuisset ad Astradam que hodie sanctimonialis est in monte sancte Walburgis uoce eius audita Engilbertus cunctis audientibus propheticè respondit. Hec cum omni domo sua conuertetur ad Christum. Quod non multo post impletum est. Nam cum marito filio et filia que hodie abbatissa in iam dicto cenobio seruo et ancilla in ordine nostrum uenit

Ades q̄s celeriter in apertione oris prefate femine de' reuelauerit an-
 ricultam eius. **De** statu aiaruz plura dicere cōsueuit q̄ nōnunq̄s vt aiunt
 spiritus errozis siue humanus eū fecellit. **Nec** mirū. **Non** sēper p̄phete lo-
 quebātur spiritu prophetie sicut **Nathā** qui **Dauid** ad hoc spiritu suo
 hortabatur quod spūssāctus mor per eum fieri p̄hibuit. **In** quadā solē-
 nitate domine nostre cū matertera eius p̄dicta vespe iret ad primaz
 villam propter matutinas q̄ diceret illi **Engilberte** cras mōe venias ad
 me. **In** ipsa nocte an̄ lucem audiuit vocē cuiusdā ad ostium pulsātis atq̄
 dicētis **Engilberte** veni camus ad matutinas. **Quā** vocem cū nō agno-
 sceret surrexit tamē et secur⁹ ē illū ductusq̄ ē in ecclesiā quādā in qua au-
 diuit matutinas primā. tertiā sextam. nonā. **Deinde** dū solus reuertereē
 et vbi nā fuisset interrogatus. **Respondit.** **Nūq̄** audiui tam pulchz cā-
 tum tā suauem melodyā missam tā gloriosam sicut audiui hodie. **Et** hoc
 sequēti anno ei iteruz cōtiguit. **Non**dū enim susceperat habitū religiosuz.
Noctē quadā de lecto suo raptus trāsp̄ositus ē iuxta castrū **Mosbach** in
 solitudinem satis horrendā. **In** eodē loco egressa aia ei⁹ de corpore vni-
 uersos angulos et situs eiusdē solitudinis lustrauit et cōsiderauit. **Ita** vt
 postea eo recitāte multi mirarentur. **Regressa** anima diabolus errāti oc-
 currit dicēs. **Corpus** tuū meum est. **Illo** se signante et sādā dei genitricē
 inuocante adiecit. **Media** pars capitis tui mea est eo q̄ pulsata vespera
 sabbati fuerit lota. **Et** statim misit massam picis in illam. **Que** postea cū
 maximo labore multozū deposita est. **Cū** vero moriturus esset mater ei⁹
 flens ait. **O** fili dulcissime modo recedens a me dimittis me in maxima i-
 firmitate. **Respondit** ille. **Sandā** Maria liberabit te mater. **Soq̄** expirā-
 te eadē hora sanata est illa ab infirmitate durissima in qua nouē ānis la-
 borauerat. **Legi** in libro visionū beate aḡeline q̄ in celesti māione sedez
 viderit vacuā mire pulchritudinis et glorie et didū est ei q̄ esset cuiusdā
 ceci de **Alemānia** q̄ statim intellexi de fratre isto **Engilberto**. **¶** **Dou-**
tius. **Ut** audio multum deo cara est simplicitas. **¶** **Monachus.** **Non**
 solum deo ymo et hominibus placet et quandoq̄ maior. in auribus eo-
 rum efficacitē q̄ p̄u-
 dentia secularis.

Capitulum xi.

Dominus **Petrus** abbas **Clareuallis** monoculus ex infirmitate
 te vir sandus nomine et re. **Petri** apostoli imitator et filius co-
 lumbe eo q̄ magne et pure fuerit simplicitatis. **Cum** ipso et fra-
 tribus eius miles quidam pro quibusdam bonis contendebat. **Prefix-**
us est dies in quo vel miles cum abbate componeret vel eozam iudica-
 litem intraret. **Uenit** ad diem miles cum amicis suis venit et abb solo

monacho qu
 ventur. Et
 ingratum
 fuerit in
 au esse deb
 a bonis ob
 sua sint bec
 peram illa
 iam quai
 q̄o ipse egit
 egit contra
 bona sua reb
 rem bonis v
 poluit. **¶**
 tra. Erat aut
 re qu p̄p̄ra
 malandē. **¶**
Bus in
 pas ē
 vna raga. **¶**
 fratribus v
 tos in casis
 dies nec vni
 xioi quā alle
 vos nihil lo
 mine nescio q̄
 in claustrum
 similes vicit
 ne re curro. **¶**
 frans obine
 obtinere. **¶**
 p̄gnabit pro
 qualem locum
 v̄t̄is v̄it̄.
¶ **Empe-**
dā ex l
 v̄t̄o re

monacho quodā simplice secuz assumpto Non tamē i equis sed pedites
venerunt. Et cū esset abbas venerabilis pacis ⁊ paupertatis amator re-
rūq; trāseuntū cōtēptor corā ōnibus dicebat militi. Homo xpianus es
Si dixeris in verbo veritatis q; bōa ista p quibus cōtētio est tua sint et
tua esse debeant bene sufficiet mihi testimonium tuū. Ille magis curās
de bonis obtinēdis q; de verbo veritatis respōdit. In veritate dico q;
mea sint hec bōa. Ad qd abbas. Sint ergo tua tibi ego de cetero nō re-
petam illa. Sicq; reuersus est ad Clarāuallē. Miles etiam ad vxorem
suam quasi victor rediens cū ei p orōinē recitasset qd abbas dixisset vel
qd ipse egisset Illa territa ad verba tā pura et tā simplicia rñdit. Dolose
egisti contra abbatez sanctū. Ultio diuina nos puniet. Nisi monasterio
bona sua restituas cōsortio meo carebis. Territus ille ad Clarāuallem
venit bonis vltro renūciauit de indebita vexacōne sancti abbis veniam
postulauit Vir iste beatus temporibus seniorū nostrorū visitauit in clau-
stro. Erat autē secūduz carnē nobilis et cōsāguineus Philippi regis Frā-
cie qui p̄cipuus amator
erat sancte simplicitatis.

Cap. xii.

Retulit mihi constantinus monachus noster q; eo tēpore q; Parisi-
us in studio fuit Johānes ab̄s s̄cti Victoris qui natōe theutōi-
cus ē cū quibusdā nobilibus et magnis viris p magno alodio
corā rege Philippo placitauerit. Qui cū secum adduxisset quosdam ex
fratribus viros litteratos et iurispitos haberentq; aduersarij aduoca-
tos in causis exercitatos p̄tibus hinc inde rñdētibus. Ab̄s simpliciter se-
dēs nec vnū verbū ad allegata rñdit. Ita vt magis viderē vacare ora-
tiōi quā allegationi. Hoc cū rex considerasset ait ab̄i. Dñe abba quā-
vos nihil loquimini? Rñdēte ab̄e multū leniter ⁊ valde simpliciter Do-
mine nescio quid loq; edificatus rex et cōpunctus subiecit. Reuertimi vos
in claustrum vestrū et ego loquar p vobis. Post quoz discessū rex iraz
simulās dixit militib; Ego precipio vobis s̄b interminatiōe gratie mee
ne de cetero s̄ctum ab̄tem istū inquietatis. Sicq; factum est vt bona q;
fratres obtinere non poterant per multas querimonias sola apud regē
obtineret abbatis simplicitas. Et est impletum in eo illud Moyfi Alius
pugnabit pro vobis et vos tacebitis. Alijs tibi adhuc ostendā exēplis
qualem locum venerationis in corde eius
dē regis virtus obtinuit simplicitatis.

Cap. xiii.

Quod tempore quodam clerici laudunenses episcopo suo defuncto quē-
dā ex suis fratrib; canōicū simplicē i ep̄z eligētes s̄b hīs ab̄s p̄e-
dicto regi illū p̄ntauerit. Dñe nos p̄ntam; vobis dñz Emelricū

electū nostrum. Hoc ei nomē erat. Rege tacente et formā illius presentationis considerante tandem respondit. Quez presentatis mihi dominū Emelricum? Et rex vultis aliquid plus dicere. Illis timentibus ne forte aliquid regi displiceret in psona vel in verbis pntationis rāderunt. **N**ihil dñe. Tunc ait rex. Raro audiui talem pntationem. Quando aliquis mihi presentatur electus nomē dignitatis eius exprimitur ab electoribz in hunc modū. Domine nos presentamus vobis dñuz. **P**. archidoyaco nū prepositū decanū vel scolasticum nostruz fateor vobis satis mihi placet tam simplex simplicis canonici pntatio et idcirco spero q a deo facta sit ipsa electio. Noscis qualiter in iam dictis dignitatibus electiones celebrentur? **S**i scolasticus est causas canonicorum suoz fouendo tum ppter litteraturam tum propter comparatam amicitiaz ab ipsis in episcopum eligitur. **S**i decanus est ypocrisis sua fratrum excessus dissimulādo cognatos et amicos introducit a quibus sublimatur. **S**i archidoyacōnis vel prepositus est utpote vir nobilis parentum potētia magis intruditur q̄ eligitur. Ecce hec ē causa quare capita ecclesie sint infirma. Deinde ouersus ad electū ait. Dñe Emelrice quia electio vestra videtur mihi esse simplex rōnabilis et canonica nō vobis deero vbi cūqz mei indigueritis. Lambertus monachus noster q̄ mihi hec retulit eodē tempore dicit se fuisse parisiū. Quādo ac q̄t fuerit huius rēgi. circa **Ca. viii.** simplices affectus sequentis operis declarabit effectus.

Hoc trienniuꝝ defuncto abbate sancti Dyonisiꝝ gentis Israētoꝝ apostoli cū ditissima illa abbatia vacaret et ad eā plures aspirarēt venit ad regem sepe dictuz is qui in cōgregatōe videbatur eē potior ppositus videlicet pro abbatia supplicās et dicens. Dñe ecce quingētas offero vobis libras vt ppici mihi sitis in hac abbatia. Cui rex nihil promittēs s̄ symoniacū muneris receptione quasi in arce spei ponēs respondit. Date pecuniā camerario meo secrete. Recedēte igitur pposito et q̄i de regio fauore certificato cellerarius de hīs nihil sciēs eū de regē adijt et pposito similia petēs similē pecunie q̄ntatē obtulit a q̄ simile rñsū accepit. Nouisse venit thesauroꝝ infioꝝ custos et ipse p abbatia regi quingētas libras offerēs. Cui sicut supioribz rñsū est. Et licet rex situe homo prudēs dissimularēt plurimum tamen ei displicebat trium illorum monachorum ambitio et proprietatis vitium ymo tam execrabile furtum sciens oblatam pecuniā monasterio fuisse subtraham. Prefixit tñ ouētui diē in q̄ eis abbez cōstitueret eo q̄ abbatia in manus eius deuoluta fuisset. Sedēte rege in capitulo verbis ad hoc ydoneis premissis cū diligēt. et circūspicerz et plōas cōsiderarz tres p̄dicti mōchi ppositi vicoi

cellerarius
ca. iij. ab
fuit oēs tan
quā simplici
pntationem
na coram p
abbatiam hāc
ymō fouer
atqz ad tantū
do apud regē
plurimis vob
ponit. Et in
fama vobis ad
p̄sentatōe car
et fuit p eum
nis regimē q̄
mici et simile
Hoc tri
ano v
quod a
fuit cōgrega
p̄mōie et p̄ce
nā simplici s
uere et ob v
audiui monach
in capitulo v
acum suam v
elionem quali
vire. At alteri
illa mox errābe
monachus in ce
ram hōuere a
vō indigum. I
us sic in mō
vō amouit et
tū haderuz.
Iam non est
mōcho ap r

licz cellerarius et sacrista i sūma expectatōe erāt positi singuli p momen-
ta singula abbatiā sibi spantes eē porrigēdā. Et licet spes facta nō cō-
sūdat oēs tamē in sua expectatiōe sunt cōsili. Nam rex videns mōachū
quēdā simplicez in angulo capli residentez q nihil minus qz de abbatiā
spantem inspiratione diuina vt surgeret precepit. Stante illo cū verecū-
dā coram principe dictuz est ei ab eodē rege. **Dñe En** committo vobis
abbatiā scti **Dionisi**. Quo audito homo ille simplex cū regi nō assētirz
ymo fortiter reclamaret asserēs se personā eē humilē priuātā q despectā
atqz ad tantā dignitatē nimis indignā nimisqz insufficiētē. se vituperan-
do apud regē cōmendauit. Et coegit eū **Postea** subiecit. **Dñe Ecclā** ista
plurimis debitis est obligata nec est vñ soluātur. Cui rex subsidēdo res-
pondit. **En** in instāti mille quingentas libras vobis dabo et cum necesse
fuerit vobis accōmodo abo pecuniam insuper auxilium et cōsiliū impēdam
Precepitqz camerario supradictā pecuniaz ei afferi. Adhuc puto viuūt
et forte p eum domus illa melius regitur qz p illos eēt regenda qui ad
eius regimē aspirauerunt. **Occurrit**
mibi q simile huic in hoc exēplo.

Capitulum. xv.

Hec tēpora cum sub impatore **Frederico** huius **Frederici**
auo vna ex imperialibus abbacijs vacaret. Duoqz electi essēt nec
scordare possent vnus illoz magnā sūmā argenti quā in mona-
sterio cōgregauerat eidē **Frederico** obtulit quatinus sibi assisteret. Et
pmisit ei pecunia recepta. **Postea** intelligēs aduersariū eius virū eē bo-
nū simplicez q ordinatū cepit cū suis habere cōsiliū qualiter indignū amo-
ueret et ob virtutes suas electū cōfirmaret. Et dixit ei quidā. **Dñe** sicut
audiui monachi omnes ex regula tenentur acus portare. Sedente vob
in capitulo dicite illi inordinato vt ad punctiōez digitorum vestrorum
acum suam vobis accōmodet et cū nō habuerit inuenietis contra eū oc-
casionem quasi de irregularitate. **Quod** cum factum fuisset et ille nō ha-
beret. **Dixit** alteri. **Domine** prestare vos michi acum vestram. Quam cum
ille mox extraheret forte premonitus. **Respondit** imperator. Vos estis
monachus in ordine iustus et ideo tanto honore dignus. Ego decreue-
ram honorare aduersarium vestrum sed ille irregularitate sua se reddi-
dit indignum. **Bene** apparet in hīs minimis qz negligens et dissolu-
tus sit in maximis. **Aliqz** sophismate monachum astutum impe-
rator amouit et simplicem in abbatem promouit. **Novitius.** **Igno-**
raui hactenus tantam fuisse virtutem in acu. **Monachus.**
Virtus non est in acu. sed acus signum virtutis id est humilitat. est in
monacho ad resarciendum vestimenta sua dissoluta portat illam.

Octo antecessor in imperio iunioris frederici
 q̄ nunc imperat cū die quadā tres abbes **Cap. xvi.**
 ordinis nostri illi loquerēt volēs eos probare. vni illoꝝ dicebat
 Dñe abbas concedite mihi acū vestram. Rā dente eo nō habeo dñe. ro
 gavit sc̄m q̄ etiā nō habuit Tertius vero req̄situs. cuz haberet acū Rā
 dit ei imperator Nos estis verus monachus Ecce B **Cap. xvii.**
 ē qd̄ iā quod dixi acū i monacho signū esse virtutis.

Retulit mihi vir quidam religiosus de quodam monacho ordi
 nostri rem satis terribilem que huic loco satis ogruit pro exem
 plo. Cum acū secundā mōachoz consuetudinē sanus portare
 non curaret vel forte contemneret posito eo in agonia diabolus affuit
 ⁊ acū ignitam ad humani corporis longitudinem in manu ferens iecit
 super illū dicens. Quia acū noluisti portare sanus feras hanc acū mo
 riturus Qui visum astantibus referēs terruit oēs **Monitius.** Si hec
 ita se hēnt d̄ cetero sine acū n̄ ero. **Mōch.** Mōchus nisi necessitas exclu
 dat sine plenitudine ordinis esse nō debet. **Monitius.** Recordor mōa
 chorū supradictozum qui pro abbacijs adipiscendis pecunias ob
 tulerunt. Pnt̄ ne mōachi ordinis nostri qui pecunias non habent in ta
 libus symonias facere? **Monachus.** Possunt vtiq̄ quia sicut symonia
 est corporalis ita et mentalis. Hec facit vt monachus ad dignitates as
 p̄ret et qualiter adimpleri possit diligenter excogitat vel quod periculo
 sius ē vt fiat ingeniose p̄curat De hoc tibi referam exemplum quod no
 bis retulit dñs ikarolus alb̄ Hilariēsis tūc recēter gestū. **Cap. xviii.**

Abbas quidam ad quādam veniens inclusā quā nouerat semiaz
 eē scāz ⁊ diuinis reuelationib⁹ assuefactam ait illi peto soroz vt
 deū roges p̄ me. q̄tinus tibi oñdere dignē si ei placeat ⁊ mihi
 expediat manere in officio huius abbacie. Mox illa surgēs abiit ⁊ ora
 uit. celerius q̄ reuersa q̄ sibi fuerāt reuelata abbi manifestauit Non est in
 q̄t volūtas dei neq̄ expedit tibi vt in hac abbacia maneat neq̄ saluare
 poteris i ea aiaz tuā. Quare? qz symoniace itraisti. Abbe stupente super
 B d̄bo ac dicēte. Quid ē qd̄ loqr̄. soroz nō eiz m̄ alicui? symōie i electōe
 mea sc̄ius sū? Rādit illa. Ego tibi oñdā symōiace itraſte te. Mōtuo añ
 cessōe tuo tu ad abbaciam aspirās n̄ simpliciē ambulasti h̄ frēs tuos sim
 plices tali mō nimis astute circūuenisti. Non est necesse agebas vt aliq̄
 p̄sōaz extra domū n̄faz q̄ valde hōesta ē eligam? ne nosīpos cōfundere
 videam̄. Tibi n. ostabat qz si electō fierz i domo n̄ aliā nisi tuā p̄sōaz eē
 eligendam **Ecce sic factus es abbas. Quod ille audiens confessus est
 et non negauit. statimq̄ patrē abbatē adiēs donec absolueret petere nō**

Sexta distinctio.

De simplicitate.

cessauit. **Mouitius.** Si abbas iste ad abbatiam aspirando tam graui peccauit quid est quod apostolus dicit qui episcopatum desiderat bonum opus desiderat. **Monachus.** Apostolus non reprehendit episcopatum sed desiderium quia in illo attendit laborem in isto ambitionem. Unde mox subiungit. Oportet episcopum irreprehensibilem esse sobrium pudicum prudentem ornatum humilem hospitalem doctorem etc. **Idem sanctus Benedictus** diffinit de abbate in regula licet nemo sibi assumere debeat honorem sicut hodie multi faciunt sed qui electus fuerit a deo sicut **Aaron** videtur tamen quod aliquis possit desiderare sine periculo huiusmodi dignitates ad hoc tantum ut proficiat non ut presit. **Teste saluatore.** Si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidum erit. **Mouitius.** De **Baudire** delectat exemplum.

Capitulum. xix.

Monachus.

Quam nostris temporibus. **Parisius** vacaret episcopatus et electores inter se concordare non possent tribus sua vota commiserunt. Qui tres cum in unam conuenire nequirent personam magistrum **Mauricio** qui vnus trium erat. Duo suam dederunt auctoritatem ut quemcumque ipse nominaret episcopus esset. Et quia idem **Mauritius** ut rei exitus probauit magis cupiebat prodesse quam preesse seipsum nominauit dicens. **Aliorum conscientias et propositum ignoro episcopatum hunc gratia dei me adiuvante irreprehensibiliter regere propono. Quod et fecit.** Sancte enim vite fuit tam verbo quam exemplo plurimis profuit dies suos in eodem episcopatu clausit. hoc etiam noueris quod sepe ambiciosi a suo desiderio nutu dei fraudentur et si promoti fuerint eius permissione vir euadunt quoniam in ipsis dignitatibus periculose tribulentur vel cum confusione deponuntur. **Audi de his exempla forte aliquibus necessaria.**

Capitulum. xx.

Prior quondam ordinis nostri defuncto abbe suo ad abbatiam aspirans cum tempore electionis a visitatore sic ceteri seniores de persona ydonea interrogaret non corde colubino monachum quendam de domo eadem ob infamiam eiectionis nominauit sciebat enim prioris auctoritatem non esse modicam et si aliquem aduentum noiarum per suam electionem posse confirmari et se in suo desiderio impediri factum est nutu ut creditur diuino ut ceteri eius exemplo eadem personam eligerent diceret intra se. **Prior** oculis nostris nec tale personam noiaisset si ei d' illi innocetia non constaret forte si idem prior simpliciter abulasset factus esset abbas. **Et satis puto** quod ex verbis cuiusdam abbatis quod mihi retulit conficio quod tamen fuit cruciatus in eiusdem monachi innocetia quod ille tribulatus extitit in sua electione.

Ecce sic astutos et dolosos punit etiam in presenti deus. De tribulatione confusione et deiectione prelatorum ecclesie hodie magis quã an nre te pora abundat exempla. Et hoc forte ideo quia dei voluntas in illorum promotione non fuit. Ipsi regnauerunt sed non ex merito principes extiterunt et non cognouit. Verba sunt dei per os Iheremie prophete. **Monachus.** Cum deus in virtute simplicitatis sicut probatum est exemplis plurimum delectetur puto quod in vitio ei contrarium. id est astutia multum exacerbetur. **Monachus.** Vitium simplicitati oppositum duplicitas est cui sodalis est astutia. **Monachus.** Non dicam duplicitas. **Monachus.** A duplici plica simplex. n. hoc quod dicitur hoc intendit hoc agit. Duplex autem aliud habet in corde aliud in ore aliud agit et aliud intendit. De quo per apostolum Jacobum dicitur. Vir duplex animo inconstans est in omnibus vobis suis. Bonum. n. simulat ut simplices efficacius decipiat. Non per ecclesiasticum dicitur. Ne peccatori terram duabus vobis ingrediendi. Tales sunt illi de quibus dominus dicit. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Tales sunt multi ex hiis barbaris qui in habitu et tonsura religionis terras circumuehant et plurimos decipiunt. Ex quibus nostris temporibus multum sunt propter sua malicia interfecti. Et quidam ex huiusmodi viatoribus viri sunt sancti et sine felle propter malos tamen despiciunt. Hinc est quod anno preterito dominus Engilbertus Coloniensis archiepiscopus in synodo sua precepit ne aliquis illorum in sua dyocesi hospicio reciperetur.

Capitulum. xxi.

Non sunt multi anni elapsi quod quodam sub typo religiositatis Bona venit et simplicitate simulans orando vigilans atque ieiunando plurimos decepit. Que cum canonici eiusdem pagi tale esse putassent quale se simulauerat hospitale illi pauperum commiserunt. Cui et plures secularium pecuniam dederunt reseruandam. Paruo emisso tempore cepit ille simulator a simulato rigore discedere bibere vinum carnes comedere orare rarius. dormire diutius. Quod cum ei fuisset obiectum respondit Ego ad tempus a sacerdote huiusmodi obseruantias suscepi. Quid plura. Tandem clanculo discedens pecuniam commedatam ditulit et quod damnosum vitium esset duplicitas operibus ostendit. Quo audito christianus tale verbum respondit. Eya fratres certe animam meam pro nullius anima dabo. De huiusmodi trufatoribus plurima deceptionum genera temporibus nostris gesta tibi dicere possem sed non sunt edificatoria. Vis nunc audire quali pena deus sepe punit in presenti vitium duplicitatis et astucie. **Monachus.** Volo et desidero. **Monachus.** Audi ergo

que si bene
plura
antierunt
que solent
caleam tunc
libro spiritus
vitarum re
tunc et ter
et maior quod
curas et grem
dems et obit
obitus dicit
lum donec re
dupliciter et
lic ad puerum
non cautela p
merit dno re
lic pccas illud
Et largis de m
colle et in his
gdo duplicem
vel adhibeo
hominis vire
Monachus
abolus per se
ante **Mon**
et q ista origer
uina nostram
provida mater
tom tempora vi
frantia tali ord
huius terribili
Deba
fui con
tate nemi
ty hral vint o
d mpphac uia

Ca. xxij.

Iuuenis quidam secularis de Mosella natus si bene memini nomine Henricus matrem simplicem verbis quidem mellitis sed intentione venenata tali modo circumuenit. Mater inquit peto ut omnibus tuis bonis feudis scilicet et alio dijs solent renuncies et me illa suscipere sinas ut sic eorum gratia uxorem ducere valeam honestiore. Omnia mea tua sunt et ego tibi honestus proinde. Mater in filio spiritus astutias non observans petitionibus eius annuit omnium suorum usufructu resignato immemor dicti sapientis. Melius est ut roget te filij tui quam te respicere in manibus illorum. Quid plura? Spōsa introducit et mater expellitur. Que cum egeret et quotidie plangeret ille obturavit aures ne gemitus matris audiret. Die quadam cum uxore in mensa sedens et ostium pulsantis vocem matrem intelligens ait. Ecce iterum dyabolus clamat tibi. Dixitque puero suo. Vade et pone pullum istum in cistam donec recedat. Quod cum factum fuisset et illa intromissa dum filio supplicasset ut sui miseretur cum multo verborum turbine expulsa est. Tunc ille ad puerum Refer inquit nobis pullum. Puer vero ut cistam aperuit non in scutella pullum sed serpentem complicatum conspexit. Qui territus rediens quid viderit domino renuntiavit. Post quem missa ancilla dixit se similia vidisse. Ille sibi putans illud ait eum indignatione. Etiam si diabolus fuerit ego tollam eum. Et surgens de mensa mox ut se in cistam ad levandam scutellam inclinavit serpens collo eius insiliens ut vitium duplicem. Congruere pariter circa eius guttur se colligando duplicavit. Cum comedente comedit et quies ei subtraherent cibaria vel adhibebantur aliqua quibus deponi deberet instrumenta. Ita collum hominis strinxit ut intumescente facie oculi de sedibus suis mouerentur. **Adouitius** Merito autem videtur mihi punitus per serpentem quia sicut dyabolus per serpentes etiam deceptus. Ita per istum mulierem simplicem circumuenit. **Monachus** recte sentis. Nam tredecim anni sunt elapsi plus minus quam quod ista contigerunt. Nam ductus est idem Henricus in carruca per provinciam nostram ad diuersa sanctorum limina et viderunt eum multi. Quem predicta mater pene eius operans materno affectu sequebatur. Circa eadem tempora vitium duplicitatis et astutie a supra dicto Philippo regi Francie tali ordine deprehensus. **Cap. xxiii.**

Habebat idem rex in ciuitate Parisiensi prepositum qui cuiusdam sui conciuis vineam concupiscens. Ut sibi venderet illam impotentem nimis instabat. Respondente ciue sicut Naboth respondisse legitur Achab regi Israel. viuit dominus quia non vendam tibi partem meorum hereditatem eo quod nulla ad me appellat necessitas propositus mihi inuitus non profecit. Contigit ut interim

homo moreret Quo cognito ppositus effectus est hylarior. Huiusmodi dolos sicuti homo astutus nimis ad sui pntie excogitavit. Duos siquidem ex scabinis ut sibi testimonium falsitatis ferret pecunia corripit. Cum quibus sicut dicitur fuerat mox interpesta nocte defuncti sepulchrum adijt terraque eadem in fossam descendit et sacculum pecunie quam viro pro vinea obtulerat in manu ponens mortui ait **T**estis estis vos domini quod tantam pecuniam homini isti pro vinea sua tali dederi quam ipse quodcumque ut vos videtis manu sua recepit nec aliquid contradicit. **D**icentibus illis testes sumus mox recepit pecuniam et reiecit terram. **M**ane testibus eisdem adhibitis vineam sibi vendicavit. **Q**uod cum relicta defuncti didicisset stupens accurrit et contradixit asserens neque matrem neque se vineam illam pposito vendidisse neque unquam pecunie aliquo pro ea recepisse. **C**ui ille respondit. **E**go tanto vineam copavi pecuniam sub testimonio horum scabinoz in manus viri tui posui nec contradixit. **Q**ue se nil videns proficere ad regem cucurrit de violentia ppositi illi commiserat. **I**llo sub ppositoz testimonis contradicente rex quod audientie vacare non potuit quod busdam causis commisit. **Q**ui testimonio scabinoz decepti in parte ppositi declinantes pro eo contra viduam dedere suam. **T**unc illa amplius turbata cum regi clamoribus fleibus nimis esset importuna rex testes vocari iussit et quod vir prudens fuit prudenter illos examinavit accito prius uno et solus loquens cum solo ait. **N**osti dominicam orationem? **R**espondente illo. **N**ovi domine. **S**ubi iussit rex. **D**ic ergo illam me audiente. **Q**uod cum fecisset nihil aliud ei loquens precepit ut in vicinam cameram secederet. **E**t advocans alterum severius eum allocutus est dicens. **S**ocius tuus de vinea illa tantam meam michi retulit veritatez sicut est sanctum pater noster quo nichil est verius. **Q**uod si ab eo discordaveris punieris. **E**stimans ille quia regi omnia dixisset. **T**imens ac tremens ad pedes eius corruit dicens. **M**iseremini nostri domine quia sic et sic fecimus a preposito nostro inducti. **I**ratius rex valde vineam vidue restituit et prepositum vivum sepeliri precepit. **M**ouit? **J**uste actum est ut is sine misericordia infoderetur vivus a quo inhumane mortuus fuerat effossus. **M**onachus. **P**ena peccati a deo est et fit sepissime ut secundum modum culpe formetur modus vindicte. **D**e quo tibi etiam pauca subiungam exempla.

Capitulum .xxiii.

Quoniam quidam sancti Andree in Colonia sicut michi retulit magister. **R**eynerus eius concanonicus ad colligendam cuiusdam ecclesie decimam singulis annis mittere consuevit servum suum. **Q**ui ante quoddam patibulum transiens et hominem recenter in eo ap

Stra
 primus ad
 ne atqz alle
 mibus a
 maria mite
 diquaqz a
 patibulum
 nes alteru
 et ecce dicit
 reuerti hinc
 frequi domi
 respicit. **Q**
 et libentis a
 quis no omis
Quest
 Ma
 Ma
 tus vni illo p
 pbi hie recurre
 is que ille imp
 videte omni
 pit. **Q**uo hie
 rit equa tunc
 Non enim qd
 equus dicit a
 est. **R**ides n
 le astutos pui
 oco. **M**on
 ta videt. **S**ien
 Ego vis scum
 Malum ricta pe
 le sint bona rap
 no sit peccat
Erop
 re fur
 dam ab
 vna pena ca
 un maglo suo
 nipa quicqz a

pensum adhuc palpitare cernēs misericordia motus laqueū gladio inci-
dit atq; allata aqua refocillauit. Qui resūptis viribus mala pro bonis
retribuēs ad primā villam liberatozem suū secutus in equi eius frenum
manū misit et qz eundē sibi vi abstulisset vociferatus ē. Mox homies cir-
cūquaq; accurrentes 7 de rapina fremētes sine audientia iuuenē ad foē
patibulum de quo fur fuerat depositus duxerunt. Nondum erant homi-
nes alterius ville plene reuersi q̄ ad suspendiū iam dicti furis cōfluerāt
et ecce cōcursū ad patibulū qd̄ cōmune erat vtriq; ville vidētes nutu di-
reuerſi sunt causā interrogātes. Data est homini copia loquendi. Ego
inquit hominem istū de patibulo liberaui et ecce tam iniquū beneficium
repeōit m̄. Quē illi cōsiderātes 7 cognoscētes secūdo eū plēe suspēderāt
et liberatus est san-
guis innoxius.

Cap. xxv.

Non est diu q̄ peregrinis quibusdam de Alemānia ad limina s̄a-
cti Jacobi tendentibus falsus eis frater nocte quadā se sociauit
Mane exeuntibus de hospitio vsq; ad portā ciuitatis illos secu-
tus vni illoꝝ manus iniecit clamās sibi equū euntē ab eo ablatū Et con-
pulsū sūt redire in hospitium a iudice Testificantibus pegrinis omnib' q̄
is quē ille impetebat esset vir simplex et bon' iudex prudēter agens fure
absente omniū equoꝝ sellas et frena depōi sicq; eos in stabulū duci p̄ce-
pit. Quo facto dixit ad furē intra 7 educ equū tuū. Intrauit ille et adu-
xit equū foras sed nō tamē illū quē in porta sibi dixerat fuisse sublatum.
Non enim plene tūc eum considerauerat Tunc omnibus ridentib' 7 cui'
equus esset extractus iudici exponētibus dolosus ille patibulo appensus
est. Vides nūc qualiter deus in simplicitate ambulantes protegat 7 ma-
le astutos puniat? **Moniti'.** Recordor te supius dixisse penā peccati eē
a deo. **Monachus.** De a deo sit ois pena peccati testis ē Amos p̄phe-
ta dicēs. Si erit malū in ciuitate qd̄ dñs nō fecerit? Item dñs per ysaiā
Ego dñs formās lucē 7 creās tenebras faciēs pacem et creans maluz
Malum dicit penam 7 tribulationē que patientib' vidētur mala licet in
se sint bona vt pote dei creatura. **De aut a**
deo sit peccati pena tibi exēplificabo.

Cap. xxvi.

Berdolph' palatinus de Witilibach iudex erat seuerissim'. Ita
vt furib' ēt pro damno vnius obuli vitam auferret. Et sicut a q̄/
dam abbe audiui quotiens exiuit laqueos cingulo suo appendit
ne reoꝝ pena caperet dilationem Die quadam mane surgens et laque-
um cingulo suo solito Inectens huiusmodi vocem in aere audiuit. Ber-
tolphe quicūq; tibi egresso de castro tuo primus occurrerit hoc laqueo
r. i.

eū suspendas. Qui vocē pro omine accipiens mox vt egressus est occurrit ei quidam scultetus suus primo. Quo viso cuz satis d'oleret eo q' hominē diligeret dicebat illi **D**oleo de occurso tuo. Cui ille r'ndit. **Q**uare? Cui ille. **Q**uia suspenderis. Et ille. **Q**uare suspendar? R'ndēte illi palatio nescio h' ppara te ad c'fessionē et ordina d' rebus tuis quia voci diuine resistere nō d'beo. Ille vidēs aliē eē non posse ait **I**ustus est dominus Ego plures in domū meā declinantes insequens occidi multis sua rapui nec tibi d'no meo vnq' fidelis extiti neq' paupibus pepci. Et mirati s' oēs audientes eius c'fessionē et cognouerūt in eius morte peccati penaz eē a d'o. Et qz idē palatinus sine misericordia iudicauit cum in vltionem **P**hilippi regis quē occiderat ab **H**ērico marschalco eius interficeretur misericordiam q'siuit nec inuenit **N**on est equum iudiciū nec a d'o preceptū vt minor et maior culpa simili pena plectantur. **N**ouitiū 3 Jam facti, ex h'is didici q' deus peccatū puniat secū dū modū et qualitatē culpe. **M**onachus. **H**oc plenius scies in sequentibus capitulis in q'bus nostris tēporibus euidentissime punire voluit viciū duplicitatis.

Cap. xxvii.

Quē scismatis qd' erat inter **P**hilippum et **O**ttonez reges Romanoz cū **C**oloniēses tū ppter obediētiam sedis aplice tū p' iusurādum eidē **O**ttoni factum fideliter assisterēt et multis dānis atq' piculis subiacerent quidā ex eis a fautorib' **P**hilippi vt dicebatur corrupti sunt occulte. Inter quos potior videbatur **T**heoderichus de erimporze. Per cui' astutiā tm̄ laboratū est vt d'serto **O**ttōe **P**hilippus in ciuitatē reciperetur. **O**re quidē fuerat cū illo h' corde cū isto. **D**ie quadaz cum idē **P**hilippus patronos ciuitatis q' circumferebātur sequeretur dicebat idem **T**heodricus eū ad matronas respiciens et dices. **E**cce d'ne iste ē rex meus quē sēper optaui **M**ira dispensatio d'i anno reuoluto die eadē p' eandem plateam mortuus efferebatur. **E**t cum in mōasterio sanctimonialium qd' piscina dicitur esset sepeliendus litteris priorum quos nimis turbauerat est prohibitus.

Capitulum. xxviii.

Hic hos paucos annos cum **P**etrus cardinalis de **S**aronia esset **C**oloniē. **H**enricus congnoimento ratio ecclesie sancte **M**arie ad gradus canonicus et causarum aduocatus peritissimus ad hoc eundē cardinalem induerat vt eiusdem ecclesie canonicis preciperet quatinus cuiusdam ciuis filium nullo stipendio vacante in fratrem et concanonicum eligerent. **Q**uod cum illis viliū fuisset absurdum nimis

et ad hoc
fiam vi
plus car
a libus
pimus of
tam illu
os eius p
fis venci
to ad lū
viteras
nias loq
D
fili
fis d
compit
tecurat
cio p'cto
parillet
v'el
l'ateros
v'p mag
am h'om
tine loq
fatiq' co
habet ec
cū alijs
bo
ad hoc lo
ccidit
si causā
v'ndacā
ex ego
p'ho eius
cū p'ncip
tatur
Mon
his n'bi
v'p
D
flans
bae r'za

nec acq̄sere suspensi sunt a diuinis. **J**udicantes vero eandē suspēsiōnē
frivolam vnanimiter p̄positū elegerūt **H**enricus autē vt turbatos am-
plius turbaret solus aliu p̄positū elegit cū quo ⁊ pro quo fratru p̄-
cē litibus et dāmnis nō modicum turbauit. **I**usto dei iudicio eodē anno
primus omnium defunctus est et aperto ore sepultus obtinuitq̄ p̄ben-
tam illius adolecens cōsilio eius intrusus **A**udiui veraciter nulla arte
os eius potuisse claudi vt omnibus patesceret quanta culpa esset in cau-
sis vendere linguam. **M**ouitius **R**ogo vt vicio duplicitatē postposi-
tō ad simplicitatē sermo redeat quē in causis vt predictū ē etiā linguas
disertas eneruat. **M**onachus **H**oc ple-
nius sequentis capituli declarabit ofo. **Capitulum. xxxi.**

Dominus **I**nnocentius papa vir litteratissimus ⁊ sermonis diser-
ti sicut mihi reculit **C**esarius monach⁹ noster abb q̄nq̄ **P**rumiē
his q̄ p̄sens tūc erat ita in cuiusdā sacerdotis simplici sermone
compunctus est vt ecclesiam quā propter illitteraturaz perdere merito
debuerat per eā obtineret. **C**ui cum quidam clericus ecclesiā suaz nescio
quo pacto abstulisset ⁊ ille appellatus ab eo corā iaz dicto **I**nnocētio cō-
paruisset verbisq̄ op̄positis ⁊ sētēncis p̄derosis pro se allegassz simplex
ille sacerdos sermonem eius interrūpens ait. **S**andē pater ip̄e non dicie
vez magnam enim mihi fecit iniuriam. **C**onsiderās illū dñs papa simpli-
cem hominem respondit. **E**narra mihi causam tuā. **E**t ille. **E**go nescio la-
tine loqui loquere inquit vt nosti bene te intelligā. **T**unc ille satis timide
satisq̄ corrupte hīs verbis vsus est. **S**andē pater. iste clericus multas
habet ecclesias ⁊ ego tūc habui vnā ⁊ eandē mihi rapuit mō hēt vnāz
cū alijs. **H**oc tibi cōquero. **C**ui papa op̄assus ait ei⁹ aduersario. **Q**uid
ad hoc loqueris frater? **T**ua auaritia nō sinebat te plurib⁹ esse cōtentū
ecclesijs quin isti pauperi etiā suam auferres. **T**am simplicitis nature est vt
si causā habuisset iniustam nunq̄ venisset ad curiam **R**omanaz **I**usticia
audaciam illi orulit. **P**recipio tibi ne eū in ecclesia sua de cetero inq̄tes
et ego de ecclesijs tuis dispēsabo. **Q**uo audito timēs cessit qz simplicitas
p̄o eius aduersario pugnauit. **M**ouitius. **C**ū simpliciū v̄ba et opa se-
culi p̄cipes tūc venerentur puto q̄ in illoꝝ ofone deus plurimū iocun-
detur. **M**onachus. **H**oc tibi simplex **P**aulus oñdit h̄ et ego recētiori-
bus tibi pan-
daz exēplis.

Capitulum. xxx.

In claustrō ouersus quidam simplex satis grauiter tētabat. **Q**ui
stans in ofoe hīs v̄b vsus ē **V**ere dñe si nō liberaueris me de
hac tētatōe ego matri tue de te cōquero. **D**i⁹ dñs m̄gr simpli-

ritatis et amator humilitatis ac si timeret apud mrem accusari conuerſi
qrimoniãz puenit tẽtationẽ ei⁹ mox mitigãs. Alius quidã puerſus poſt
tergum eius ſtans cũ hanc orationẽ audiſſet ſcripſit aliſqz ad edificatio
nem recitauit. **Novitius.** Quẽ nõ edificet tanta xp̄i humilitas? **Mo
nachus.** Dicam tibi alias ſimplicium orati
ones in quibus adhuc ampli⁹ iocũderis. **Cap. xxxi**

Magister Johãnes nũc abb ſancti **Budonis** cũ tẽpore quodam
in **Saxonia** incluſã ſibi familiarẽ viſitaret et illa ſerret ait. **Quid**
habes mulier? **Qua** re lacrimaris? **Rõdẽte** illa **Ego** p̄didi dñm
meum deuotionis feruorem notans **Abbas** ſciens illaz feminã eẽ ſãctaz
ioculariter ſubiũxit. **Circue** angulos cellule tue et dic dñe vbi es? **Rõde**
mihi forſitan in aliq foramine muri repies illũ. **Que** verba ſimplicitia ſim
pliciter intelligens poſt diſceſſũ illi⁹ parietes cellule circuiẽs et ſic edocã
fuerat dilectuz inuocãs quem queſiuit inuenit ⁊ qđ p̄diderat recepit. **Se**
pe deus gratiã ſuã ſubtrahit vt auidius querať ⁊ inuẽta diligẽtĩ⁹ custo
diatur. **Post** annos aliquot cũ idẽ **Johãnes** eã viſitaret ⁊ de ſtatu ei⁹
inquireret. **Illa** hilariter reſpondit. **Optime** **Gratias** vobis ago qz ſicut
me docuiſtis. **Ira** dñm meũ inueni. **Qui** cũ verbũ nõ intelligeret ⁊ illa ſe
cũduz qđ p̄dictum eſt ad memoriã ei cũcã reuocaret **Cap. xxxii.**
ſcripſit **Chriſtũ** gloriãs qđ ſimplicibus ſe conformat.

In humede monaſterio ſanctimonialium ordinis noſtri ſimplex
quedã puella fuit ligneam habẽs ymaginẽ crucifixi. **Quã** cũ fre
quẽter adoraret ⁊ deoſcularetur ſacello impoſitaz ſub ſtramẽt.
lectuli ſui abſcõdit. **Oblita** vbi illaz poſuiſſet oẽs angulos monaſterij tri
ſtis circuiuit q̄ſiuit h nõ inuenit. **Die** quadã ante qđdã altare proſtrata
cũ pro eiũdẽ ymaginis reſtitutione **Chriſtũ** cũ multis lacrimis interpel
laret deſiderio puellule delectãs dei filius rñdit. **Noli** flere filia qz in ſac
cello ſub ſtramẽt. lectuli tui iaceo. **Putabã** m̄i relatũ fuiſſe a priore loci il
lius qđ in ſõno vocez p̄cepſſet ſicuti poſuiſſe me recolo in omelijs morali
bus de infantia ſaluatoris. **Mox** puella ſurgens ſtramẽta ſua reuoluit et
ſicut audierat ſic inuenit. **Ecce** hic eſt qđ dictuz eſt ſupius qđ quãdoqz dñs
ſuam ſbtrahat gratiam vt auidius q̄ratur ⁊ q̄rendo ãplius mereatur.
Novitius **Cũ** deus in ſimplicium oratione tñi delectetur puto qđ in con
ſpectu eius valde p̄cioſa ſit mors illoz. **Monachus.** **Veraciter** p̄cioſa
qz virtus ſimplicitatis etiã martiriũ palmã et mira
culoꝝ gloriã mereť. **Tria** de hoc ſubnectam exẽpla. **Ca. xxxiii**

In ferraria ciuitate. **Longobardiẽ** ante annos paucos erat homo
quidam **Marcadellus** nomine mire ſimplicitatis cũ erga ſanctoꝝũ

ſua marci
beret i o
natis nati
diſpoſtella
ſepote q
ſufficere
bat ab eo
Qui cũ ſi
eiũdẽ rñ
eã namq̄
eburculũ
de marci
Quo plura
ſunt impon
tũ pp̄ante
eclũ illũ
us rãmen re
ridit. **Da** m
ſerit eẽ ani
qđ ille ſimo
cũã frequẽta
Die qđdã nũ
videt dñm
tam p̄parat
cõmũt vt
ſentẽs m̄
ex nimia ſim
lum in eo rep
ri. **populus**
eius ellet m̄
et rñmũ qđ
Et rñmũ qđ
ſerit. **Diab**
penam ſubea
u de me. **J**
uſtati cõm
honoram bo
rũqz public

loca marie deuotiōis. **Q**ui cū ob nimiam simplicitatē a multis p̄ fatuo ha-
beret et i ocul' dei eēt prudētissim' q̄cquid de suis laboribus vltra necessi-
tates nature referuare poterat illud in visitando limina beati Jacobi in
cōpostella aut beatorū apostolorū Petri et Pauli fideliter expendebat
Tēpore quo potuit hominū pecora p̄auit. Et cum p̄ senectute ad h̄ min'
sufficeret hostiati mēdicando elemosinis fidelium victitabat. Non recede-
bat ab ecclesia dū diuina in ea agerentur vnde ab omnibus amabatur.
Qui cū frequentius versaretur in quadā villa dicte dyoces̄ et in ecclesia
eiusdem ville thuribulum argenteū negligentius p̄dere cōspexisset timēs
tā damnū eccle q̄ sue cōsciētie. **A**it sacerdoti. Non secure hic pendet tale
thuribulū. **D**icēte illo qz multis annis sine periculo illic pepēdisset. **R**ē-
dit marcadellus. **H**oc sepe vna die euenit qd̄ in mille ānis nō contingit
Quid plura! **I**nstinctu diaboli thuribulū subtrahitur nō tñ marcadello
furtū imponitur. **Q**uod cū fur dño phibēte et seruo suo occasionē mar-
tirij p̄pante vendere nō posset nec auderet sciēs hominē eē simplicissimū
ecclesie illius notissimū eum secrete adijt et qz ipse idem rapuisset vas pri-
us tamen recepto sacramēto ne se proderet sibi cōfessus est. **C**ui cum ille
rēdit. **D**a mihi thuribulū et ego illud nullo sciēte bñ restituā et si necesse
fuerit eē animā meam ponā p̄ te. **H**is auditis fur thuribulū ei tradidit
qd̄ ille feno inuolutū sacculo suo immisit. **Q**ui cū plus solito prefataz ec-
clesiā frēq̄ntarū vt thuribulū caute et sine nota i locū suū repōdere posset.
Die qd̄ā nimia tēpestatū violētia a forib' eccle q̄ causa fuerat depulsus
vicine dom' solatiū expetere cogebat saccelli sui oblitus. **Q**uez homo q/
dam p̄transiens leuauit et cutus esset non ignorans v̄roxi sue seruanduz
cōmisit vt marcadello querenti illū restitueret. **Q**ue sacci ponderositatē
sentiens marito respondit. **N**on potest tāti ponderis esse panis puto q̄
ex nimia simplicitate illū impleuerit lapidibus. **A**pto qz sacco cū thuribu-
lum in eo reperisset et subito clamore vicinis inuentū prodidisset. **A**ccur-
rit populus accurrit tandem et ipse marcadellus. **R**equisitus de sacco
cuius esset mētiri noluit sed respondit. **S**accus meus est. sed quod in eo
est. vestrum est. **E**go thuribulum furatus nō sum. non tamē furez prodā.
Et recitauit eis per ordinem qualiter ad se aduenerit et quid furi promi-
serit. **D**icētibz eis lex est Longobardie vt vel furem prodas vel furis
penam subeas respondit. **I**n manibus vestris sum quod iustum est faci-
te de me. **I**lle sibi prospicere volentes hominem ferrariam ducentes
potestati obtulerunt casum exposuerunt innocentie eius ac simplicitati te-
stimonium bonum perhibentes. **Q**uem cum iudex inducere non posset
vt furez publicaret capitali sententia super eum data ante fores maioris

ecclesie tanq̄ sacrilegij reus decollatus est. Cuius corpus a quibusdam in eodē loco sepultū est. Nocte sequēti cū quedā religio se matrone ciuitatis ad ecclesiā ppter matutinaꝝ solēnia irent venissetq; ad tumultū eius can- t' angelicos illic audierūt cereos ardētes viderēt iug 7 suauissimi odoris fragrantia senserūt. Quod cum secūda et tertia nocte plenius opissent q̄ cūq; audierāt vel viderāt seu etiam senserūt episcopo ciuitatis retulerūt. Qui cum esset vir religiosus aliquibus secum assumptis cū nocte quarta esse ita vt mulieres dixerant experimēto dicitisset super tumultum hominis dei basilicaz fabricari fecit et fiūt ibi miracula vsq; ad hodiernū diē ad laudē nominis Christi.

Ca. xxxiii.

Quæ circa eadem tempora ciuis quidā Louaniensis cum vxore sua rebus ordinatis ad vilariū domū ordīs nostri se transferre dispo- sueuerat. Erāt autē ambo religiosi 7 religiosorū susceptores de- moti. Habebāt secū puellā adultam cognatā suaz que loco ancille tā ip- sis q̄ hospītib; sicut testes sunt cōuersi nostri satis simpliciter ac diligē- ter ministrabat 7 nomē virginis Margareta Sciētes hōies quōdā maligni pecuniam illos habere collectā eadē nocte qua et mane erant profecturi circa octo domū illoꝝ sero ingressi q̄si cum eis hospitaturi vidē am puellā p vino miserunt. Interim dñm et dñaz totāq; familiā ibidem reptā oc- cidentes et sublati omnib' puellam cū vino reuersā secū educentes do- mū quandā satis a ciuitate remotam simul ingressi sunt. Que cum tristis sederet et hī qui in domo erant estimarēt q̄ vi rapta esset duxerūt illaz ad flumiū. Cui cum quidā ex latronibus cōpateretur et diceret vnus si- nite eam viuere et ego ducam illam vxorez non cōsenserūt timentes per eam prodi. Addentes porcioni vnus decem marcas vt eam occideret ille agnaz simplicem suscipiens tanq̄ crudelis carnifex prius defecto ei' gutture cultrum lateri moribunde infixit sicq; deo hostiam viuētem in flumen piccit. Hospita vero domus quā intrauerāt latenter egressos se- cuta que facta sunt vidit. Mane tam execrabili facinore cognito turbata est ciuitas queṣti sunt latrones sed nō inuenti. Cōsideratis occisoꝝ cor- poribus queṣtio habita est de puella Cuius corpus cum piscatores post dies aliquot inuenissent nec tamen prodere presumpserūt timentes sibi crimen impingi in littoze sepelierunt. Circa cuius sepulchrum aliq̄ tēpore nocturno luminaria videntes effossam tulerunt in louanium capellulam super eam fabricantes. Et fiunt vsq; hodie meritis eius exigentibus mi- racula tam in loco occisionis illius q̄ in loco translationis. Supradict' dominus eius Amandus nomine cum vxore monacho cuidam vilariēsi apprensus cum de statu eum interrogaret respondit. Non dum plenaz ha-

benus gloriā. Nouissime requisitus de uirgine subiunxit. Quicquid nob
 impensum est gratie ex meritis habemus Margarete nec audemus respi
 cere ad gloriā in qua illa est. Cernis nunc quāto operetur ad martiriū
 simplicitas et innocentia uite? Omnes quidem occisi sunt sed nō omnes
 miraculis clarescunt. Unde patet qd non pena faciat martirem sed cau
 sa. **Novitius.** Quenam extitit causa martiriū i puella ista? **Monach?**
 Etiam factus sum simplicitas et vita innocua. Diverse sunt species mar
 tiriū. Innocentia uidelicet ut in Abel. iusticia ut in prophetis et Johāne
 baptista. amor legis ut in Machabeis. confessio fidei ut i apostolis. Ob
 hmoi causas diuersas agnus id est Christus occisus dicitur ab origine
 mundi. **Novitius.** Quidam etiam ex nimia simplicitate seipsos occidit
Monach? Tales a martiriū proflus gla imunes existūt nisi per causā
 impellentem excusentur. Ecce exemplum.

Capitulum .xxxv.

Sacerdos quōdā sic m̄ fuitit quōdā uir religiosus cū die quōdā m̄. p̄
 tib' sermonē haberet de peccatis ⁊ de penis gehennē mulier que
 dā uerba eius interrumpens eo qd territa esset et cōpuncta sic ait
 O dñe quid fiet de scubinis sacerdotū ille sciens feminam ualde simpli
 cis esse nature in loco rōdit. Nunq̄ potuerint saluari nisi clibanū ardē
 tem ingrediantur. Erat et ipsa sacerdotis scubina. Que uerbū sacerdo
 tis non in ioco sed in multo suscipiens serio dum die quādam cliban' co
 quendis panibus succenderetur et ipsa adesset casu ōnib' egressis ostiū
 clausit et ut flamas euaderet eternas seipsam in caminū ardentem p̄cipi
 tans flammis excepta spiritum exalauit. **In ipsa hora hī qui circa do
 mum fuerant cōtemplati sunt colūbam cādidissimam de ore fornacis exi
 re et cum multa claritate celi secreta penetrare. Stupefacti autē de uisione
 effratis foribus ingressi sunt et feminam semiuistam atqz extinctaz extra
 hentes ad uerbum p̄dicti sacerdotis tanqz proprii corporis interfectri
 cem in campo sepelierunt. Ut autem deus ostenderet mortem eaz simpli
 citer illatam non fuisse ex malicia sed ex obedientia noctibus cādelis ar
 dentibus uidentibus multis tumultum eius iūstrauit. **Novitius.** Non
 me scandalizat hoc factum qz legitur i uitas patrum quendam abbatem
 cuiusdam uolenti conuerti ut fornacem intraret precipisse. Obediuit ille et
 reptatum est ei ad iusticiam. Hoc etiam scire delectat quid columba de
 fornace significet. **Monachus.** Animam simplicis femine nam in specie
 eiusdem auicule sanctus Benedictus sicut in eius uita legitur animam
 fororis sue scolastice uidit celos penetrare.**

*De simplicitate gubner
pariter*

Cap. xxxvi.

Quolūba hec ad mentē mihi reuocat monachū quendam simplicē **Lode** **Wicū** noīe q̄ ante hoc biēniū apud nos defunct⁹ est **Hic** cum tpe meridiano agonisaret ⁊ cōuentus dormiret monach⁹ quidā in sōnis interim vidit colūbam cādīdā in tecto cellule in qua moriēs iacebat residē tē. Cui catus niger insidiabatur. Et cuz esset ei nimis iportunus. colūba ab eo apprehendi timēs ad ecclesiā volitādo fugiēs sup crucē ascendit ibi residens secura. Eadē hora visū alteri cuidā monacho fuit q̄ fratrib⁹ circulariter hīnc inde stantib⁹ leo circuiēs stationez eandē irrūpere nisus sit ⁊ intrare s̄ a singulis prohibebat et calcib⁹ eoz impulsus fugabat **In** teriz p̄cussa tabula cōuentus accurrit morientez circūstetit. **Didit**qz letania sacerdos defūctus lotus et vestitus cū solēni cātu deportat⁹ ē in oza toziuz et spero q̄ cati leonisz euaserit insidias. **Diabolus** cato et leoni q̄ satis in forma et i natura cōcordāt simpliciuz animab⁹ morientib⁹ maxime insidiando p̄pter rapacitatē assimilāt. Quā fortiter impellatur ⁊ repellatur oīonibus iustoz in hora illa terribilis satis audies i distinctiōe yndecima de morientib⁹ **Joē Lode** **Wicus** licet natura simplex fuerit sat. tamē carnaliter āte ouersionē vixerat vsqz ad etatē decrepitas. Quantū vero virtus simplicitatis deo q̄ nature simplicis ē placeat cuiusdā scimonialis mors p̄ci oīa declarabit.

Cap. xxxvii.

In diocesi Treuerēsi mōasteriū q̄dā scimōnialiū sitū est lutere vocabulo. **In** h̄ ex q̄dā antiq̄ cōsuetudine nulla recipitur puella nisi septēnis sit vel infra. **Ad** ouersuatiōez simplicitatis q̄ totū corp⁹ lutidū facit huiusmōi oustitutio siue ousetudo inoleuit. **Erat** enī in eodē cōbio recētiori tēpore virgō q̄dā adulta s̄ in reb⁹ mūdāis tam infātula vt vix discernere posset inter pecus et hominē secularē eo q̄ huiusmōi formārū q̄ ouersionē nullā habuisset noticiā. **Die** q̄dā murū pomerij capza ascendit. Quā illa vidēs et quid eēt p̄sus ignorās ait cuidāz sorori iuxta astātī. **Quid** ē hoc? **Illa** cognoscēs ei⁹ simplicitatē mirātī iocularit̄ r̄dit **Mulier** ē secularis et adiecit. **Quādo** seculares mulieres senescūt cornua et barbas emittūt. **Illa** sic eē putās aliq̄d se didicisse gratulabat. **Cūqz** p̄ huiusmōi simplicitatis exēpla sepi⁹ sorozū maturitatē tēpasset grauissimaz incurrit egritudinē. **Que** cū sic iaceret vt vix loq̄ posset visitante se infirmaria primo verbo deinde signo vt ocius recederet indicauit. **Illa** neutrum intelligente dum stupida staret egrota panniculum capitis sui complicans contra pedus stantis leniter iecit que mox acsi lapide p̄cussa esset in terrā corruit. **In** qua oū sine sēu aliquādiū iacuisz erecta

per fenestram lecto infirmantis contiguam prospexit et ecce in cimiterio multitudo stabat dextrariorum sellas deauratas frenaque aurea habentium Cumque in ipsa hora virgo agonizaret sororibus propius accedentibus clara voce clamare cepit. **D**ate locum. date locum. sinite dominos istos accedere. **N**erat enim cellulam repletam personis miri decoris atque splendoris quorum vestimenta deaurata videbantur. **S**icque obdormiuit in domo. **N**ouitum puto celestem fuisse exercitum qui animam illius simplicis femine in celestem deducebat thalamum. **M**onachus. **B**ene sentis. **U**num tamen notare debet videlicet quod infirmaria equos vidit in cimiterio. moriens vero ascensores in domo. **T**estis huius visionis est Henricus prior predicatorum in Colonia qui se eam a predicto loci proposito audiuisse commemorat.

Explicit Sexta distinctio.

Cesaris cisterciensis monachi. i secundam dialogi miraculorum partem. prologus. **I**ncipit feliciter

Remissis sex distinctionibus. videlicet. de conversione. de contritione. de confessione. de tentatione. de demonibus et virtute simplicitatis. inter sex adhuc superstites prima distinctionem sibi vindicat beata dei genitrix virgo Maria. eo quod ipsa sit dignissimum ecclesie membrum. **E**t hoc non incongrue fieri videtur in septimo loco. quia secundum philosophos septenarius numerus est virginitatis. eo quod infra primum limitem denarium. nullum numerum ex se generet. **Q**uod virgo genuit. supra naturam fuit. **I**psa est enim virga de radice iesse exorta. que floret nobis pro tulit. super que spiritus septiformis gratie requirit. **C**uius virtutem ut digna scribere. et scribenda possim perficere. suppliciter imploro. **Explicit prologus.** **I**ncipiunt septime distinctionis **Capitula.**

De his que beatam virginem Mariam mystice designant. et de beneficiis huiusmodi generi per eam collatis. c. i. **D**e imagine eius que sudavit timore diuine societatis. c. ii. **D**e plaga frise. ob iniuriam dominici corporis. c. iii. **D**e sacerdote ydeota. que a sancto Thoma catuariensi degradatus. per Mariam virginem officium suum recuperauit. c. iiii. **D**e sacerdote in verlar ydeota. et deposito. cui sancta Maria ecclesiam restitui precepit. c. v. **D**e sancto Innocentio papa quem sancta Maria corripuit per Beneper cum in ordines cisterciensium exactiones facere conaretur. c. vi. **D**e vidua hostium loci sancte Marie. c. vii. **D**e Henrico canonico sancti Cuniberti. que per intercessionem sancte Marie conuersus est. c. viii. **D**e monacho apud monasterium infirmo. quod trappa dicitur cui sancta Maria gratiam confitendi obtulit. c. ix. **I**tem de duobus mendicis in hospitali eius parisiensi egrotantibus. que de confessione monuit. c. x. **D**e Petro monoculo abbate clareuallis. cui i

ecclesia spirensi sancta Maria benedictionem dedit. c. xi. **I**tem de monachis ac conuersis in hemerode quibus ad vigiliis benedixit. Henrico conuerso inspiciente c. xij. **I**tem de eodem conuerso et ceteris conuersis infirmis. quos noctu uisitans benedixit. c. xij. **I**tem de monachis quibus dormientibus benedixit. vno tamen neglecto quia inordinate iacebat. c. xij. **D**e eo quod beata virgo Maria cum sancta Elizabeth. et Maria magdalena predicto conuerso apparuit. c. xv. **I**ta dñi Christiani monachi de hemerode. c. xvi. **D**e sacrista de Lucka. qui nocte sanctam Mariam super altare residere conspexit. c. xvij. **I**tem de quodam monacho eiusdem cenobii qui sanctam Mariam ad vigiliis circuire. et singulorum monachorum vitus detegere vidit. duobus tantum neglectis. c. xvij. **I**tem de altero monacho eiusdem claustrum. cui beata Maria super altare in aere inter multitudinem sanctorum apparuit. c. xix. **D**e visione nobilis virginis de Quidem e. x. **D**e cristiana sanctimoniali. que sanctam Mariam in sua assumptione coronata de celo super conuentum vallis sci Petri demittere conspexit. c. xxi. **D**e fratre in Arnshagen. que beata virgo per seipsam uisitare dignata est. c. xxij. **D**e Ottone presbitero Eateni qui precibus sancte Marie a duplici infirmitate curatus est. c. xxij. **D**e clerico. cui sancta Maria pro lingua ab albiensibus hereticis percisa. nouam restituit. c. xxij. **D**e Adam monacho de Lucka per sanctam Mariam a scabie capitis curato. et de sanitatibus quas operatur in monte pessulano et imagine eius apud sardana. c. xxv. **D**e conuerso. qui per aue Maria ab infestatione dyaboli liberatus est. c. xxvi. **I**tem de inclusa. que eodem beneficio illusiones dyabolicas euasit. c. xxv. **I**tem de matrona. que per eandem salutationem angelicam liberata est ab oppressione adulteri. c. xxv. **D**e theoderico milite. cuius vincula meritis sancte Marie dirupta sunt. c. xxix. **D**e sacerdote de Deloge. cui sancta Maria apparentes timores tonitruorum temperauit. c. xxx. **D**e beata Elizabeth de Eiconauia. que ad illum versiculum Audi nos etc. vidit sanctam Mariam flexis genibus christum pro conuictu orare. c. xxxi. **I**tem de clerico cui ad illum versiculum Ora virgo. panem sancta Maria in os misit. c. xxxij. **D**e milite que propter uxorem domini sui tentatum sancta Maria per osculum liberauit. c. xxxij. **I**tem de sanctimoniali quam per alapam. sanauit. cum iam amore cuiusdam clerici esset accensa. c. xxxij. **I**tem de beatrice custode. c. xxxv. **D**e milite in vigiliis deficiente que sancta Maria in visione confortauit. c. xxxvi. **D**e Henrico monacho eiecto que meritis beate Marie receptus est. c. xxxv. **D**e miris uisionibus dñi Bertrani monachi de carixto. c. xxxvij. **I**ta dñi Walteri de Birbach. c. xxxix. **D**e abbate nostro cui virgam pastoralem sancta Maria porrigere uisa est antequam abbatem promoueret. c. xli.

Item de
monachis
in
hemerode
quibus
ad
vigiliis
benedixit.
Henrico
conuerso
inspiciente
c. xij.
Item de
eodem
conuerso
et ceteris
conuersis
infirmis.
quos
noctu
uisitans
benedixit.
c. xij.
Item de
monachis
quibus
dormientibus
benedixit.
vno
tamen
neglecto
quia
inordinate
iacebat.
c. xij.
De eo
quod
beata
virgo
Maria
cum
sancta
Elizabeth.
et
Maria
magdalena
predicto
conuerso
apparuit.
c. xv.
Ita
dñi
Christiani
monachi
de
hemerode.
c. xvi.
De
sacrista
de
Lucka.
qui
nocte
sanctam
Mariam
super
altare
residere
conspexit.
c. xvij.
Item
de
quodam
monacho
eiusdem
cenobii
qui
sanctam
Mariam
ad
vigiliis
circuire.
et
singulorum
monachorum
vitus
detegere
vidit.
duobus
tantum
neglectis.
c. xvij.
Item
de
altero
monacho
eiusdem
claustrum.
cui
beata
Maria
super
altare
in
aere
inter
multitudinem
sanctorum
apparuit.
c. xix.
De
visione
nobilis
virginis
de
Quidem
e. x.
De
cristiana
sanctimoniali.
que
sanctam
Mariam
in
sua
assumptione
coronata
de
celo
super
conuentum
vallis
sci
Petri
demittere
conspexit.
c. xxi.
De
fratre
in
Arnshagen.
que
beata
virgo
per
seipsam
uisitare
dignata
est.
c. xxij.
De
Ottone
presbitero
Eateni
qui
precibus
sancte
Marie
a
duplici
infirmitate
curatus
est.
c. xxij.
De
clerico.
cui
sancta
Maria
pro
lingua
ab
albiensibus
hereticis
percisa.
nouam
restituit.
c. xxij.
De
Adam
monacho
de
Lucka
per
sanctam
Mariam
a
scabie
capitis
curato.
et
de
sanitatibus
quas
operatur
in
monte
pessulano
et
immagine
eius
apud
sardana.
c. xxv.
De
conuerso.
qui
per
aue
Maria
ab
infestatione
dyaboli
liberatus
est.
c. xxvi.
Item
de
inclusa.
que
eodem
beneficio
illusiones
dyabolicas
euasit.
c. xxv.
Item
de
matrona.
que
per
eandem
salutationem
angelicam
liberata
est
ab
oppressione
adulteri.
c. xxv.
De
theoderico
milite.
cuius
vincula
meritis
sancte
Marie
dirupta
sunt.
c. xxix.
De
sacerdote
de
Deloge.
cui
sancta
Maria
apparentes
timores
tonitruorum
temperauit.
c. xxx.
De
beata
Elizabeth
de
Eiconauia.
que
ad
illum
versiculum
Audi
nos
etc.
vidit
sanctam
Mariam
flexis
genibus
christum
pro
conuictu
orare.
c. xxxi.
Item
de
clerico
cui
ad
illum
versiculum
Ora
virgo.
panem
sancta
Maria
in
os
misit.
c. xxxij.
De
milite
que
propter
uxorem
domini
sui
tentatum
sancta
Maria
per
osculum
liberauit.
c. xxxij.
Item
de
sanctimoniali
quam
per
alapam.
sanauit.
cum
iam
amore
cuiusdam
clerici
esset
accensa.
c. xxxij.
Item
de
beatrice
custode.
c. xxxv.
De
milite
in
vigiliis
deficiente
que
sancta
Maria
in
visione
confortauit.
c. xxxvi.
De
Henrico
monacho
eiecto
que
meritis
beate
Marie
receptus
est.
c. xxxv.
De
miris
uisionibus
dñi
Bertrani
monachi
de
carixto.
c. xxxvij.
Ita
dñi
Walteri
de
Birbach.
c. xxxix.
De
abbate
nostro
cui
virgam
pastoralem
sancta
Maria
porrigere
uisa
est
antequam
abbatem
promoueret.
c. xli.

Ite de episcopo Theoderico q̄ per ipsam Colonie in antistite est pro
 motus. eiusq; nutu depositus. c. xli. **D**e scolari Coloniensi quem sancta
 Maria in somnijs corripuit. cū ordini malediceret. c. xlii. **D**e pena Sibo
 donis et sociozum eius ob iniuriam beate virginis. c. xliii. **D**e pena lu/
 foris. qui blasphemavit sanctam Mariam. c. xliii. **I**tem de pena cuius/
 dam matrone de yeldenze. que de ymagine sancte Marie stulte loqueba
 tur. c. xlv. **I**tem da alia matrona. que filias a lupo raptas per ymagi
 nem recepit. c. xlvi. **D**e ymagine sancte Marie in yesse. c. xlvii. **D**e mona
 cho medico. cui sancta Maria in choro electuarium suum primo negavit
 et postea emendato donavit. c. xlviii. **D**e sanctimoniali. cuius tybiag le
 sam sancta Maria in visione perunxit et sanavit. c. xlviii. **D**e incluso qui
 per aue Maria sensit miram dulcedinem. c. l. **D**e monacho. quem sancta
 Maria deosculabatur ante mortem. c. li. **D**e hermanno conuerso pro
 quo defatigato sancta Maria horam cantauit et finem predixit. c. lii.
De Pauone conuerso qui sanctam Mariam in fine vidit. c. liii. **I**tem
 de sanctimoniali cui morienti apparuit. c. liii. **I**tem de Wernero mona
 cho cui in extremo subuenit. cum a demonibus terreretur. c. lv. **I**tem
 de canonico Coloniensi. cui in fine se ostendit. c. lvi. **D**e Simone cruce si
 gnato. quem sancta Maria morientem consolata est. c. lvii. **D**e milite de
 collato. qui per eam euasit gehēnam. c. lviii. **I**tem de latrone. quem de
 collanz sepeliri iussit in ecclesia. c. lix. **D**e monacho. qui ordinem Cister
 censem sub eius pallio vidit in regno celorum. c. lx.

Incipit distinctio septima.

Capitulum primum. **C**esarius.

Iohannes in Apocalipsi vidit mulierem amictam sole. et lunam
 sub pedibus eius. et coronam duodecim stellarum in capite ei?
 atq; in utero habentem que clamabat parturiens et cruciabat̄
 vt pareret et cetera. Mulier hec per Johānem visa virgo est sancta. Ma
 ria. sole lucidior fulgore caritatis. luna superior id est mundo ex cōtemp/
 tu glorie secularis. omnium virtutum stellis tanq̄ dyademate geminato
 corōata et quod illis dignius ē diuino partu secundoata. Hanc designāt
 per exemplum mons. castellum. aula. templum. thalamus. et ciuitas.
 palma. cedrus. vitis. rosa. et cum istis innumerosa nominum. nobi
 licas. **M**iroz in huius gloriose virginis designatione virgam floridam